SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVI. (20)
No. (štev.) 19

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
11. maja 1967

Aktualnost slovenskega programa

(Ob 13-letnici programa Slovenske krščanske demokracije)

Program, ki ga je leta 1954 objavila Slovenska ljudska stranka, je dobil v slovenski javnosti ime „slovenski program“ in to predvsem zato, ker je v njem postavljena zahteva po suvereni slovenski državi in potreba povezave te države z ostalimi suverenimi državami na slovanskem jugu v zvezo držav ali konfederacijo, in pa tudi zato, ker je ves prežet s skrbjo za srečnejšo prihodnjost slovenskega naroda.

Ta program je v zadnjem času nepričakovano dobil več priznanj s strani oseb, ki so preje zagovarjale popolnoma nasprotno stališče kot ga zagovarja slovenski program. Tako je npr. znani komunistični ideolog **Milovan Djilas** dal kmalu po izpustu iz zapora listu „The Washington Post“ izjavo, v kateri pravi, da je naravno, da skušajo Slovenci, Hrvati in Macedonci utrditi svojo neodvisnost in zato je bodočnost Jugoslavije samo v **konfederaciji**. Podobna izjava pa je prišla iz čisto drugega brega. Ustaški ideolog **dr. Ante Bonifačić** je v buenosaireškem „Clarinu“ dne 9. aprila t. l. dal izjavo, v kateri pripušča **konfederacijsko rešitev**. Podobno stališče zastopajo močne macedonske politične skupine. Tudi izjave nekaterih vodilnih članov slovenskega državnega gibanja govore v prid konfederativne rešitve.

Vidimo torej, da je dobil slovenski program oporo in soglasje celo tam, kjer tega ni pričakoval. Ko je bil slovenski program v letu 1954 objavljen, je bil deležen napadov in sumničenj z več strani. Nekaterim je bil preveč slovenski in premalo jugoslovanski, drugim pa nasprotno. Danes — po trinajstih letih — so se te skrajnosti skrhale, strasti polegle in na vseh straneh zmaguje tista ideja, ki jo je in jo še zagovarja slovenska krščanska demokracija.

Mislimo, da je prav, da ob tej priložnosti ponovimo in zlasti mlajši rod seznanimo z nekaterimi načelnimi stališči slovenskega programa.

Program je postavil na prvo mesto vprašanje slovenskega naroda in slovenske države. Glede slovenskega narodnega občestva je že tedaj postavil načelo, ki ga danes sprejema vsa slovenska javnost, da so člani slovenskega naroda tudi slovenske narodne manjšine in tudi slovenski izseljenci.

Glede slovenske države pa je program postavil naslednjo zgodovinsko formulacijo: **„Slovenski narod ima po naravnem pravu pravico do svoje države, da sam ureja svoje življenje, da stopa v državne zveze ter sodeluje v družini svobodnih narodov. SLS stremi in dela, da bi slovenski narod uveljavil to svojo pravico in se ves združil v slovenski državi.“**

Ta člen je dopolnjen s členom o državnih zvezah, v katerem je rečeno, da „svetovne in evropske razmere ukazujejo tesnejšo povezanost narodov in držav za skupno obrambo miru, za pospeševanje kulturne rasti in razvoj gospodarstva. SLS smatra, da je svobodna povezanost držav na slovanskem jugu najnaravnejša in najboljša. Narod sam pa odloči s splošnim, enakim in tajnim glasovanjem vprašanje vstopa Slovenije v vsako **zvezo držav“ (to je v konfederacijo)**.

Ko govori program o zvezi držav ali konfederaciji, ima v mislih popolnoma suvereno državno telo in ne take „države“ ali province ali dežele, iz katerih so sestavljene zvezne države ali federacije. Med obema oblikama je namreč ogromna in bistvena razlika. V konfederaciji ohrani vsaka država-članica vse tiste suverene pravice (zlasti pravico do odcepa), katerih ni s pogodbo prostovoljno in izrecno prenesla v pristojnost skupnega upravljanja. Od medsebojnega dogovora je torej odvisno, ali so in v koliko so skupne zadeve, npr. vojska, zunanja politika, denar, carine itd.

Razlogi, zaradi katerih je slovenska krščanska demokracija predlagala konfederativno rešitev, so podobni razlogom, ki jih sedaj navajajo tudi tisti zagovorniki konfederacije, ki so jo dosedaj odklanjali. Slovenski narod hoče živeti svoje neodvisno kulturno in gospodarsko življenje, hoče jezikovno enakopravnost, odklanja gospodarsko izkoriščanje. Vse to pa je mogoče doseči samo, ako je slovenska domovina politično neodvisna.

Postavlja se vprašanje, kako doseči to politično in s tem tudi kulturno in gospodarsko neodvisnost, ne da bi predrzno in neodgovorno tvegali obstoj slovenske domovine in zlasti njenih sedanjih meja. Kako vskladiti težnjo po samobitnosti t. j. po slovenski državi s težnjo za njen varen obstoj ter kulturni in gospodarski razvoj? To je — po mnenju slovenske krščanske demokracije — mogoče doseči le s konfederacijo t. j. s pogodbeno zvezo suverenih držav v neko skupnost. Konfederacija predstavlja namreč na zunaj eno državno celoto, čeprav je v resnici sestavljena iz več držav. Ker torej predstavlja na zunaj neko enoto, ne bi sprememba iz sedanje federativne (vsaj na papirju) v konfederativno obliko pomenila razbitje Jugoslavije in ne bi postavljala v nevarnosti slovenskih in tudi drugih meja. Da na to razbitje nekateri sosedi željno čakajo, je za poznavalce razmer več kot jasno. Po nedavnih uradnih italijanskih izjavah še vedno obstaja zahteva po slovenskih in hrvatskih pokrajinah. Vsaka nepremišljena politična poteza lahko napravi slovenstvu nepopravljivo škodo.

Ugovor zoper konfederacijo je ta, da nimamo danes nikjer take meddržavne oblike in da so se vse konfederacije v zgodovini ali razbile ali spremenile v federacije ali celo v centralistične države. Na to moremo reči samo to: mi, ki gledamo danes v izseljenstvu žalostne razmere doma, smatramo danes to obliko za primerno za rešitev slovenskega vprašanja. Odločal pa bo o tem slovenski narod v svobodnih volitvah. Naše delo zunaj pa je predvsem v tem, da pomagamo po vseh svojih močeh ustvariti take razmere, da bo slovenski narod kmalu lahko svobodno odločal o svoji usodi.

Rudolf Smersu

MIHAJLO MIHAJLOV O POTVORBI SVOJIH ČLANKOV

Mihajlo Mihajlov znova opozarja svetovno javnost na diktatorski komunistični režim v Jugoslaviji. Že zadnji proces proti njemu je pravnike v demokratskem svetu prepričal, da je bila ta razprava, na kateri je bil Mihajlov obsojen, pravni monstrum. Sodišče v Beogradu ga je obsodilo na 4 leta in pol zapora za delikte, ki jih je storil že pred prejšnjim procesom v Zadru, na katerem je dobil eno leto zapora. In za vse tiste prestopke je drž. tožilec dobro vedel in ni smatral, da bi bili kaznivi, ker drugače bi jih bil uporabil že pri prvem procesu proti njemu.

Te dni je ameriška revija The New Leader objavila obrambo, ki jo je Mihajlov pripravljal za svoj prvi proces. Mihajlov izjavlja, da je državni tožilec namerno nekatere stvari v njegovi obrambi potvoril, samo da je lahko dvignil obtožbo. Tudi ni upošteval navedb Mihajlova, da je Jugoslavija v desetih letih bolj napredovala, kakor pa „ostale socialistične države“, pustil je pa nespremenjeno trditev Mihajlova, „da je trdno prepričan, da pri svobodnih volitvah, če bi bile v Jugoslaviji, komunistična partija ne bi dobila glasov niti svojih članov“. Ta trditev je bila po njegovem mnenju odločilna za njegovo obsodbo. Končno Mihajlov v članku, ki ga sedaj objavlja navedena ameriška revija, zatrjuje, „da njegov primer dokazuje, da ne more obstojati svoboda idej, če ni politične svobode in da je nemogoče sožitje med edinim organiziranim družbenim aparatom in izpovedovanjem različnih idej“.

Letalski napadi na bolivijske gverilce

Bolivijanske oborožene sile so začele s pojačanim pritiskom na gverilce zlasti na področju Monteagudo. Na gverilska oporišča so vojaška letala odvrgla velike količine eksplozivnih in zažigalnih bomb. Letalskemu bombardiranju je prisostvoval predsednik republike gral. Barrientos s helikopterjem. Predsednik republike je izjavil, da je med vodilnimi gverilci večina inozemcev.

Verjetno temelji ta izjava na izpovedih Francoza Julesa Regisa Debraya, ki so ga pred tedni ujele bolivijske vojaške oblasti ter ga še vedno zaslišujejo. Pri zasliševanju so navzoči tudi ameriški zasliševalni častniki, izvežbani tudi v gverilskem vojskovanju.

V Bolivijo je pred dnevi prišla iz Pariza Debrayeva mati. Listi so pisali, da misli prositi za sprejem pri zunanjem ministru in pri predsedniku gralu Barrientosu, da ne bi njenega sina obsodili na smrt. Baje misli Debrayeva prositi za posredovanje za svojega sina-partizana tudi vplivne osebnosti v Franciji in celo na papeža se misli obrniti. Na vse te govorice je predsednik gral Barrientos odgovoril, da bo sodišče sodilo tako, kakor zasluži vsakdo, ki ubija Bolivijance in ne bo imelo usmiljenja z nobenim, četudi se piše Debray.

Med tem so pa komunistični gverilci pripravili zasedo vojaškim oddelkom na novem področju Nancahuazu. Več vojakov s častnikom je bilo ubitih. Komunisti so pa imeli še več žrtev.

Srditi boji v Vietnamu

Zadnje dni se bijejo na raznih bojiščih v Vietnamu krvavi boji. Komunisti so vrgli na bojišče sveže moči. Pri napalih na utrjene ameriške postojanke so uporabljali tudi raketno orožje ter minometalce. Podpiralo jih je močno tudi topništvo. Zlasti so komunisti poskušali izsiliti zmago nad Amerikanci v severozahodnih delih južnega Vietnama.

Istočasno s pojačano aktivnostjo na bojiščih so komunisti poslali v akcijo tudi svoje gverilce. Ti so 10 km severno od Sajgona pognali v zrak veliko zalogo ameriškega streliva.

Predsednik južnovietnamske vlade Ky je izjavil, da bo ZDA naprosil še za večje kontingente vojske. Amerikanci so tudi zadnje dni nadaljevali z letalskimi napadi, s katerimi so povzročili severnim Vietnamcem veliko materialno škodo na industrijskih in vojaških napravah. Zlasti v Hayfongu, kjer so porušiili dve električni centrali, v letalski bazi Kien An pa oporišče sovjetskih Migov.

Sovjeti v Moskvi so z ozirom na pojačan ameriški vojaški pritisk na Severne Vietnamce zagrozili, da bodo povečali zalaganje severnega Vietnama z vsemi vrstami orožja. To ne bo nič novega, ker so to delali že sedaj.

Nova gonja Maovcev proti predsedniku Liu Šao Čiu

„Ljudski dnevnik“, uradno glasilo kitajske komunistične vlade, v daljšem članku obnavlja gonjo proti predsedniku republike Liu Šao Čiju. Očita mu, da pripravlja zaroto proti Mao Ce Tungu, ter da se hoče polastiti kitajske komunistične partije, vlade ter da hoče zavladati tudi nad oboroženimi silami. Istočasno list objavlja napade tudi na druge vidne kitajske komuniste, ki ne odobravajo krvavega divjanja Maove komunistične mladine po Kitajski.

Isti list v drugem članku poziva komunistično mladino, naj se neha pobijati med seboj, ter da naj raje strnjeno nastopi proti predsedniku republike Liu Šao Šiju in vsem tistim, ki so z njim.

IZ TEDNA V TEDEN

Papež Pavel VI. bo na petdesetletnico prikazovanja Fatimske Matere božje revnim pastirčkom dne 13. maja romal v Fatimo, kjer bo „goreče molil za mir“. V soboto, 6. maja, je sprejel v baziliki sv. Petra okoli 3.000 filmskih igralcev in igralk, režiserjev ter filmskih operaterjev, kakor tudi časnikarjev in pisateljev. V razgovoru z njimi je poudarjal, da s svojim delom ne smejo zastrupljati in moralno kvariti ljudstva, kajti nobena korist ne sme biti nad resnično blaginjo ljudstva. — Istega dne je papež sprejel tudi nove vojaške funkcionarje NATO ter jim poudarjal, da „brez moralnih načel ni mogoče doseči pravičnosti in miru med narodi“.

Uruguayska vlada ne dovoli, da bi smelo v tej državi zasedati „sodišče“ komunističnih osebnosti, ki naj bi sodilo ameriškega predsednika Johnsona zaradi „ameriškega napada na Vietnam“. Tako odločitev je vlada zavzela zaradi odgovora rektorja univerze v Montevideu prof. Russelu, da omenjeno sodišče lahko dobi prostore na omenjeni univerzi. Med člani komunističnega sodišča je tudi Titov življenjepisec Vladimir Dedijer, ki mu je naivni zahodni svet pred leti po nepotrebnem delal veliko reklamo.

Predsednika Brazila in Paraguaya, maršal Costa e Silva in gral. Stroessener sta se prejšnji teden sestala v brazilskem mestu Uberaba ter se dogovorila glede javnih del, ki naj bi jih obe državi izvajali za še boljšo medsebojno povezavo in zaradi izkoriščanja vodnih sil za pridobivanje električne energije.

V **Čilu** so karabinerji prijeli znanega bolivijskega levičarja Juana Lechina na poti z avtomobilom proti mestu Arica, kjer se je hotel tajno vrniti v Bolivijo. Potoval je s ponarejenim argentinskim potnim listom. Karabinerjem je povedal, da mu ga je preskrbel argentinski prijatelj ter da je v Čile prišel z njim 30. aprila. Karabinerji so ga zaprli, Lechin je pa zaprosil čilske oblasti za politični azil, ki mu ga pa čilska vlada ni dala. Sporočila mu je, da mora v 45 dneh zapustiti Čile.

Dominikanska opoziciionalna revolucionarna demokratska stranka je zaradi bombnega atentata na tri opozicionalne prvake pozvala svoje senatorje in poslance na bojkot dela v parlamentu.

Ameriški predsednik Johnson je poklical na razgovor svojega veleposlanika v Buenos Airesu Edvarda Martina. Listi poročajo, da mu misli ponuditi državno podtajništvo za medameriške zadeve, položaj, ki ga sedaj zavzema Lincoln Gordon, ki ga bo pa zapustil 30. junija. Za novega ameriškega veleposlanika v Argentini bo verjetno imenovan Sol M. Linowitz, sed. ameriški veleposlanik pri Organizaciji ameriških držav.

Kubanska kom. stranka je znova poudarila, da je njen namen ustvariti „več Vietnamov v Latinski Ameriki“, ker da se bo šele potem moglo razviti pravo gverilsko vojskovanje na ameriški pol obli.

V **New Yorku** je prenehal izhajati zaradi finančnih težav tretji najuglednejši ameriški večernik World Journal Tribune. Službo je izgubilo 2.500 uslužbencev.

Vojaška vlada v Grčiji je razpustila vse mladinske organizacije političnih strank. Notr. minister je napovedal, da bo na mestu ustreljen vsakdo, ki bi raznašal komunistične letake. Vlada je od stavila vse župane v notranjosti države, ki povsem ne soglašajo s programom sedanje vlade.

Amerikanci so poslali na Luno 390 kilogramov težko vesoljsko ladjo Orbiter IV s fotografskimi aparati za slikanje površine Lune. Ladja je pričela krožiti okrog Lune v višini 6.000 km.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Predsednik republike gral. Onganía se je po petdnevnem obisku severovzhodnim argentinskim provincam v nedelji 7. maja vrnil v Buenos Aires. S tem obiskom je bilo zaključeno organiziranje odborov guvernerjev skupine tistih provinc, ki imajo zaradi teritorialnega položaja približno enake potrebe glede splošnega izboljšanja sedanjega gospodarskega stanja.

Zunanji minister dr. Nicanor Costa Méndez je dal pariškemu listu Le Monde izjavo, v kateri pravi, da je Argentina zaskrbljena zaradi gverilske vojne v Boliviji ter da je ta država Argentino prosila za pomoč. Dalje je omenjeni franc. list zapisal, da je argent. zun. minister dejal, da v Evropi sedanjim gverilskim pojavom v Latinski Ameriki posvečajo premalo pozornosti, da je Argentina sedaj bolj navezana na Evropo kot celoto in ne več samo na Francijo in Anglijo, kakor pa na ZDA. Da je dalje Argentina prodala več svojega blaga kom. Kitajski kot pa ZDA. Zun. minister je že prejšnjo nedeljo zvečer dal izjavo, v kateri je popravil trditve dopisnika omenjenega pariškega lista, zlasti, kar se tiče odstavka, ki se nanaša na ZDA. V izjavi dr. Nicanor Costa Méndez zatrjuje, da je Argentina tesno povezana z ameriškimi državami, da jo s temi državami, zlasti pa s Severno Ameriko, vežejo prijateljske in druge pogodbe, da so med ZDA in Argentino prijateljski odnosi, kar prihaja do izraza na vseh mednarodnih srečanjih in je bilo vidno to tudi na zadnjem sestanku predsednikov ameriških držav v mestu Punta del Este.

Biv. ameriški podpredsednik v Eisenhowerjevi vladi Rihard Nixon je prišel v torek 9. maja zvečer na obisk tudi v Argentino.

V sredo 10. maja je imel razgovore z zunanjim ministrom dr. Nicanorjem Costom Mendezom ter ministrom za gospodarsstvo dr. Kriegerjem Vaseno ter je bil z njima zelo zadovoljen. V četrtek opoldne je Nixona sprejel predsednik republike gral. Onganía.

Msgr. Podestá, škof v mestu Avellaneda, je imel 6. maja časnikarsko konferenco o zadnji papeški okrožnici. Med tem časom so neznani teroristi vrgli na škofijo dve zažigalni bombi, nato pa zbežali. Odvrgli so samo nekaj letakov z napisi: „Hočemo rimsko katoliško apostolsko cerkev“, „Smrt judovsko-krščansko-marksistični integraciji“. Pavel VI. izdajalec“, „Podestá boljševik“. „Za domovino“.

Kongres Glavne delavske konfederacije — CGT, ki je bil napovedan za 28. in 29. maj, je preložen na poznejši čas. Vlada namreč zahteva, da morajo biti delegati za kongres določeni tako kot predvidevajo pravila; z izvolitvijo, ne pa z imenovanjem.

Direkcijo za sanitetno arhitekturo v vladi province Buenos Aires so ukinili. Od dosedanjih 500 uradnikov bodo obdržali samo tiste, ki jih bodo lahko uporabili na drugih mestih. Do ukinitve omenjene direkcije je prišlo v izvajanju akcije za sprostitev in racionalizacijo državne uprave. V tej zvezi so listi objavili, da je v centralni upravi 170.000 uslužbencev, ki se s številom uslužbencev v 121 občinah v provinci zviša na 212.000, kar pomeni, da je doslej v tej provinci prihajal 1 uradnik na vsakih 33 ljudi.

Cene življenjskih potrebščin so se v letošnjem letu zvišale za 6,6%.

García Eloro, demonstrant med mašo dne 1. maja v buenosaireški katedrali, kjer je hotel prebrati politično izjavo, je po izjavi zvezne policije soudeležen pri zadnjih terorističnih napalih v Bs. Airesu.

Vseslovensko romanje

V LUJAN 14. MAJA

Spored:

Od zgodnjih jutranjih ur bo spovedovalo več slovenskih duhovnikov.

Ob 10 romarska sv. maša za vse Slovence v Argentini. Imel jo bo g. direktor msgr. Anton Orehar.

Ob 14 začetek popoldanskih pobožnosti: Petje, pridiga g. Janeza Jeretine CM, procesija, pete litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim.

ČESTITKE OB BLAGOSLOVITVI SLOVENSKE HIŠE

Ten. gral. Juan Carlos Onganía, predsednik republike

Po direktorju ceremoniala predsedništva vlade sporoča, da obžaluje, ker pri blagoslovitvi Slovenske hiše ne more biti navzoč zaradi odsotnosti, pošilja pozdrav in želi uspeh.

Polkovnik Eugenio Francisco Schettini, župan argent. prestolnice, Buenos Aires

Zaradi zadržanosti na drugem mestu se blagoslovitve Slovenske hiše ne more osebno udeležiti, se pa slavnosti pridružuje in ji želi uspeh.

Dr. Miha Krek, predsednik NO za Slovenijo

Ko odpirate vrata v novo Slovensko hišo v Buenos Airesu, Vam in vsem sodelavcem iskreno častitam k velikemu uspehu in iz vsega srca želim, da bi v novem domu lepo rastla in se razcvitala slovenska sreča v božjo čast in slavo.

V minulih dvajsetih letih ste novi slovenski naseljenci v Argentini z združenimi močmi, v enotnost usmerjenimi napori, ustvarili versko-cerkveno, kulturno-prosvetno in splošno-demokratično središče, ki je edinstveno v našem razvoju in narodnem življenju. Najmočnejša, najdelavnejša, zato najvažnejša naselbina slovenske ideološke emigracije je to: v premnogih ozirih njeno vodilno središče.

Tako ste namenili, da naj Slovenska hiša daje streho in ognjišče tej skupnosti slovenskih izseljencev, ki poleg težkega truda za vsakdanji kruh, dajejo del svojega delovnega dne za obstanek in napredek Slovenije v svetu in za slovensko svobodo pod Bogom.

Slovenska ljubezen do Boga in njegovega kraljestva med nami je hišo gradila, kot je ustvarila že prej deset drugih domov po širni Argentini. Naj bo neusahljiv vir koristnih pobud in blagoslovljenega dela, ki bo po telesu slovenske skupnosti gnalo vedno svežo kri nove rasti iz vseh celic in edinic, ki se bodo naselile pod to streho.

Prisrčne pozdrave vsem, ki praznujete blagoslovitev. Bog daj srečo! Vaš Miha Krek.

Ignacij Kunstelj, generalni direktor slovenskih izseljenskih dušnih pastirjev

Dragi bratje in sestre! Ko boste dodali slovenskemu mozaiku v tujini novi biser s Slovensko hišo v Buenos Airesu, Vam iz srca čestitam. Vem, da vsak dom zahteva dela in truda, ki pa je zares obilno poplačano, ko je delo samo dovršeno ter služi svojemu namenu. Naj tudi Vaša hiša služi mnogim, ki žive tam, naj jim bo v ponos in veselje, pa naj jih tudi krepi v slovenstvu in krščanstvu, da bodo Bogu otroci, narodu sinovi in hčere. Zato naj na dom in na vas razlije polnost svojega blagoslova, za kar prosim Vsemogočnega v teh dneh.

Dr. Pavel Robič, član izseljenskega sveta pri Konzistorialni kongregaciji v Rimu

Ko z blagoslovitvijo slovenskega doma dokončavate s skupnimi napori zgrajeno stavbo, z iskreno željo, da bi služila slovenskim izseljencem za krepitev vere in kulture, vse navzoče bratsko pozdravljam.

Dr. Lojze Škerl, škofov vikar v Trstu

Iskreno čestitem vsem tistim, ki so s svojim delom in žrtvami postavili ta dom. Naj vsem Bog nakloni dovolj milosti, moči, poguma in pravega krščanskega optimizma, da boste v ta dom postavili res dobro, plemenito in pošteno slovensko družino. Dom ni težko zgraditi, mnogo težje je v domu ohraniti družino v veselju, v požrtvovalnosti in delu ter borbi za rast v dobrem in v ljubezni do bratov. Naj Bog vse to nakloni!

P. Bernard Ambrožič, OFM, urednik „Misli", glasila Slovencev v Avstraliji

Sporočite udeležencem slovesnosti blagoslovitve nove Slovenske hiše dne 7. maja najlepše pozdrave in iskrene čestitke avstralskih Slovencev. Z vsem zanimanjem in najlepšimi željami spremljamo veliko delo rojakov v Argentini in si jih skušamo jemati za zgled.

Naj rosi božji blagoslov na Slovensko hišo še in še, da bo njena domačnost ogrevala in navduševala za vse dobro, kar najbolj široke plasti slovenstva v Argentini!

Nace Čretnik, ravnatelj slovenske katoliške misije v Franciji

V imenu Slovencev v Franciji in v svojem imenu vam čestitam k novozgrajeni Slovenski hiši, ki je sad vaših skupnih žrtev, sad vaše skupne ljubezni, plod vašega poguma in dokaz vašega zaupanja v bodočnost.

Vaša novozgrajena hiša je dokaz, da se niste vtopili v tujem morju, dokaz da tudi v letu 1967 verujete v poslanstvo in v smisel poslanstva Slovencev v svetu. Naj vas Bog, čigar blagoslov kličete danes na svojo hišo, vodi na tej poti, da boste ostali zvesti svoji zemeljski materi, prav tako pa naši duhovni materi, sveti Cerkvi, ki nas je rodila za otroke božje domovine.

Po opravljeni blagoslovitvi Slovenske hiše je zastopnik zunanjega ministrstva g. Raúl Oscar de Seta čestital g. msgru. Oreharju in napil na čim lepšo bodočnost doma.

Dr. Janez Zdešar, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Nemčiji

V imenu slovenskih izseljenskih duhovnikov v Nemčiji pošiljam vsem Slovencem, zbranim pri blagoslovitvi novozgrajene Slovenske hiše v Buenos Airesu prisrčen pozdrav!

Občudujemo vaš idealizem in vašo vztrajnost, s katero ste si zgradili nov dom.

Želimo, da bi Slovenska hiša postala središče, iz katerega bo vsem Slovencem v Argentini izžarevala poglobljena duhovnost!

Stojte močni v veri,
bodite polni zaupanja,
naj vas druži ljubezen!

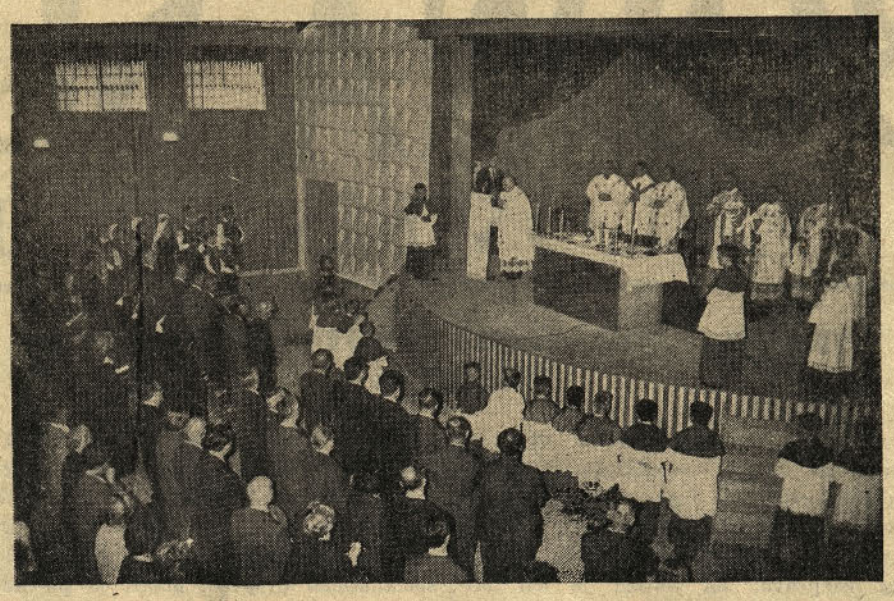

Koncelebrirana sv. maša g. msgra. Oreharja in sedmerih slovenskih duhovnikov po blagoslovitvi v dvorani Slovenske hiše

Slovenski komunisti in Heimatdienst preprečili proslavo 1200-letnice pokristjanjenja Slovencev pri Gospe Sveti

V Svobodni Sloveniji smo poročali, da je bilo za 9. maj napovedano veliko versko slavje pri Gospe Sveti na Koroškem v spomin 1200-letnice, odkar so Slovenci sprejeli Kristusovo vero. Te proslave sedaj ne bo, ker so jo onemogočili slov. komunisti v Ljubljani.

Stvari so se razvijale takole:

Proslave so se hoteli udeležiti tudi številni romarji iz Slovenije z vsemi tremi škofi. V Celovcu je bil pri krškem škofu tudi nadškof dr. Pogačnik iz Ljubljane ter se je z njim dogovoril za koncelebracijo treh slovenskih škofov in celovškega. Napeljali bi zvočnike in imeli mašo v cerkvi in na prostem. Zadevo parkiranja avtobusov so uredili tako, da bi parkirali v sosednji vasi Varpje.

Toda Heimatdienst je ostal to, kar je vedno bil: skrajno sovražno usmerjen proti Slovencem. Zato je takoj, ko je zvedel, da bo slavje v zvezi z župnikom Mucherjem, ki se je pred leti spravil celo nad papeža Janeza XXIII., ko je izdal okrožnico o sv. bratih Cirilu in Metodu, proglasil romanje za politično akcijo in posredoval tako na škofiji v Celovcu, kakor tudi pri deželni vladi, naj tega „političnega zborovanja za odcepitev Koroške na dovolijo". Ta je sporočila komunistični vladi v Ljubljano, da se boji demonstracij in da je tudi velik problem, kam naj spravijo toliko omnibusov.

V Ljubljani je bilo sporočeno, da je dan zmage dne 9. maja ukinjen kot praznik in je navaden delovnik. Komunisti so mislili, da zaradi tega ljudje ne bodo mogli iti na romanje. Toda škofje so v svojem listu Družina objavili, da bo romanje kljub temu. Računali so, da se ga bo udeležilo največ okoli 3000 ljudi, toda zanimanje za romanje pri ljudeh je bilo toliko, da je preseglo vsa pričakovanja. Prijavilo se jih je pri raznih avtobusnih podjetjih 16.000 Ker so imela slovenska avtobusna podjetja premalo avtobusov, da bi prepeljala 16.000 slovenskih romarjev na Koroško, so se dogovorila s koroškimi, da jim bodo poslala pomoč, na kar so ti pristali. Nad tolikšno prijavo romarjev so bile komunistične oblasti naravnost presenečene. V eni od mariborskih tovarn se je priglasilo toliko delavcev, da bi morali tisti dan obrat v tovarni ustaviti.

Tedaj je pa prišlo sporočilo od slovenskih avtobusnih podjetij, da dne 9. maja, ko je delovni dan, ne morejo prevzeti prevoza romarjev, zlasti ne, ker se jih je prijavilo tako veliko število. Jasno je, da so tako naročilo dobila avtobusna podjetja v Ljubljani od komunističnih oblasti. Spričo takega stanja so cerkvene oblasti vse, ki so se prijavili za romanje, obvestile, da skupnega romanja dne 9. maja ne bo.

Slovenski škofje so takoj protestirali pri verski komisiji. Komunistični funkcionarji so se hinavsko in licemersko skrivali za koroške oblasti, češ, da imajo sporočila, da bi romanje tako velikega števila Slovencev h Gospe Sveti poslabšalo sedanje dobre sosedske odnose itd. Komunistični funkcionarji v Ljubljani so škofe tudi strašili, češ, da slovenski emigranti za 9. maj pripravljajo manifestacijo za Zedinjeno Slovenijo.

Zadeva je postala nerodna tudi za avstrijskega konzula v Ljubljani, ki se je prišel škofom opravičevat. Onemogočitev odn. prepoved množičnega romanja h Gospe Sveti je med ljudstvom povzročili silno ogorčenje.

Ravnanje koroškega Heimatdiensta in slovenskih komunističnih oblasti dokazuje, da sta si Pilat in Herod v sovraštvu in zatiranju svobodnih in vernih Slovencev podala roko.

Zaradi prepovedi skupnega slovenskega romanja na Koroško, tja prihajajo sedaj samo manjše skupine. Tako so bili pri Gospe Sveti že romarji iz Mengša, dne 3. maja pa gojenci malega semenišča iz Vipave.

NEVIDNA FRONTA

knjiga spominov

VLADIMIRJA VAUHNIKA

bo v nemškem prevodu izšla v Avstriji. Dotiskana bo prihodnji mesec v Mohorjevi tiskarni v Celovcu.

V pripravi je tudi angleška izdaja.

Slovenska izdaja spominov Vl. Vauhnika je na razpolago v Slovenski hiši, po vseh domovih in pri vseh stalnih zastopnikih Svobodne Slovenije.

Pismeno naročila naslavljajte na Svobodno Slovenijo, R. Falcón 4158, Buenos Aires, ki vam po naročilu odpošlje knjigo v katero koli državo.

Cena broširani knjigi $ 700.—, vezani $ 800.—. Pri pošiljanju po pošti je doplačati še $ 150.—.

Andrej Prebil, CM, Toronto v Kanadi

Lazaristi v Kanadi se iskreno veselimo tega zares velikega uspeha argentinske slovenske skupnosti. Po lastni skušnji vemo koliko truda in dela vas je stalo, preden je prišlo do končnega uspeha.

Čestitamo vsem, ki ste to borbo za Slovensko hišo vodili pa tudi vsej tamkajšnji slovenski skupnosti, ki se je tako odlično izkazala s svojim sodelovanjem za skupno slovensko zadevo. Odslej boste argentinski Slovenci še bolj svetili s svojim zgledom vsem ostalim rojakom po svetu in nam dajali poguma v borbi za iste cilje.

Iskren bratski pozdrav!

Liga katoliških slovenskih Amerikancev

Pod varno streho Slovenske hiše v zdomstvu naj raste duhovno in telesno krepak rod, da mu ne bi viharji tujine omajali zvestobe Bogu, materi, domovini.

Bog živi!

Poleg navedenih so še poslali čestitke in voščila:

ANGLIJA: J. Rehberger, tajnik Slovenskega kulturnega društva v Betfordu
ARGENTINA: Slovenci iz Córdobe, Rosaria, San Luisa in Comodoro Rivadavia ter ing. agr. Marko Bajuk iz Mendoze
BELGIJA: Slovensko katoliško društvo Slomšek v Eisdenu
CHILE: S. Vincencija Kaplja v imenu Slovencev v Čilu in dr. Anton Tdan, dekan v Rancagui
NIZOZEMSKA: Zveza slovenskih katoliških društev v Heerlerheide
VENEZUELA: Rev. Janez Grilc in Jože Trampuž, predsednik in tajnik Društva sv. Cirila in Metoda v Caracasu

„Živela Slovenija, dol z južnimi izkoriščevalci"

Taki napisi so se pojavili v noči med 25. in 26. aprilom po stenah avle filozofske fakultete v Ljubljani. O tem poroča „Delo" z dne 28. aprila pod naslovom **„Obsodba sovražnih izpadov"**. List navaja, da je bila s tem „povzročena fakulteti velika moralna in politična škoda, pa tudi milijonski strošek za ponovno barvanje zidov".

V nadaljevanju poročila list objavlja „Izjavo delovne skupnosti filozofske fakultete v Ljubljani", ki je bila sprejeta dne 27. aprila. V njej „člani delovnega kolektiva" pravijo, da so „z zgražanjem ugotovili, da so neznanci nekulturno umazali prostore fakultete in jih izrabili na način, ki žali prizadevanja fakultete za napredek socializma na Slovenskem in slovenske kulture.

Dalje pravijo:

Člani delovnega kolektiva so zaradi tega postopka toliko bolj ogorčeni, ker se po svojih močeh na raznih področjih naše družbe s socialističnih pozicij borijo proti vsem izkrivljavanjem in pomanjkljivostim v razvoju socializma ter za njegov napredek.

Prav zaradi tega najodločneje obsojamo tiste elemente reakcije, zlasti klerikalizma, ki skušajo pol plaščem socializma razbijati enotnost socialističnih sil v Sloveniji in pri tem kompromitirati dejavnost tistih, ki si iskreno prizadevajo za čim intenzivnejši napredek socialistične demokracije in kulture.

S svojo akcijo elementi stare politične desnice dejansko vzpodbujajo birokratizem in etatizem in so z njim v enotni nazadnjaški fronti.

Opoldne se je sestal univerzitetni komite Zveze komunistov ljubljanske univerze in skupaj s sekretarji osnovnih organizacij ZK na filozofski fakulteti obravnaval omenjeni dogodek. Dal je priznanje hitri in odločni reakciji komunistov in nekomunistov na filozofski fakulteti, ki so takoj in soglasno odločno obsodili sovražno politično početje.

Ogorčeno je reagiral na dogodek tudi univerzitetni odbor Zveze študentov ljubljanske univerze.

Delovna skupnost
filozofske fakultete

Z izjavo je pohitel takoj tudi Univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije ter politične nasprotnike komunistične diktature napada takole:

Na filozofski fakulteti v Ljubljani je bila minulo noč izvedena provokativna akcija, ki očitno teži k vzburjanju javnosti z gesli, postavljenimi tako, vorno blatijo naš celotni družbeni sida kot celota neupravičeno in neodgostem. Ker se je ta akcija izvršila na prostoru Univerze z jasnim namenom, da v dogajanje in ozračje okrog političnih provokacij vplete študente naše univerze in še predvsem Filozofske fakultete, je tudi UO ZŠJ kot predstavnik študentov na ljubljanski univerzi dolžan izraziti svoje mnenje o namenu in izvoru takih akcij in svoj odnos do njih.

UO ZŠJ ugotavlja, da je ta akcija očitno plod sil, ki si že nekaj časa prizadevajo, da bi vnesla kal razdora v naše družbeno življenje. Taka usmeritev posameznikov ali skupin ima očitno izvor v preživelem in premaganem. Tak poseg pomeni politično provokacijo po vsebini blizu idejam skupin v zamejstvu, ki skušajo s cenenimi efekti pridobiti ne dovolj informirane člane naše skupnosti za nasprotovanje samoupravni poti graditve socializma.

Avtorji napisov v avli Filozofske fakultete so skušali z navidezno objektivnostjo in revolucionarnostjo nekaterih posameznih gesel doseči vtis upravičenosti svojega početja. Gesla kot celota pa predstavljajo očiten poskus kompromitirati ZKJ in odstraniti komuniste iz študentske organizacije in drugih družbenopolitičnih organizacij z demagoškimi in žaljivimi izjavami. To kaže tudi močno primitivno apeliranje na bratstvo naših narodov, ki poskuša vzbuditi vtis, kot da so vsi zadnji napori naše družbe usmerjeni ravno nasprotno.

Izvedena akcija pomeni politično provokacijo zato, ker hoče prikazati, da za takimi parolami stoje študentje. Gotovo so tudi v naši družbi anomalije, ki so nastale kot spremljevalci njenega razvoja in proti katerim se ZŠJ skupno z ostalimi organizacijami bori Vendar tako pisanje ne prispeva k reševanju problemov, ampak je lahko samo premišljeno spuščanje vode na mlin nazadnjaškim elementom tudi v naši družbi, ki si tako skušajo priboriti svoje nekdanje pozicije, ali pa skrajno naivno tolmačenje zadnjih dogodkov v naši družbi, kar vse nam že samo narekuje edini možni odgovor — obsodbo tega dejanja.

Univerzni odbor ZŠJ

Iz gornjega dogodka vidimo, da je sovražno razpoloženje ljudstva in zlasti študentovske mladine proti največji reakciji sedanjega stoletja — komunistični diktaturi — začelo dobivati vidne oblike že tudi v Sloveniji.

Mogočno slovensko narodno slavje v Argentini

BLAGOSLOVITEV SLOVENSKE HIŠE – PROSLAVA 50-LETNICE MAJNIŠKE DEKLARACIJE

Slovenci v Argentini so imeli v nedeljo 7. maja svoj veliki dan. Blagoslovitev Slovenske hiše, osrednjega slovenskega doma v Argentini. Bil je to praznik slovenske narodne zavednosti, požrtvovalnosti, nesebičnosti, žrtev, ljubezni in zvestobe svojemu narodu in veri svojih očetov ter mater. Viden spomenik ter mogočen izraz je dobilo vse to v visoki trinadstropni stavbi, Slovenski hiši, ki si je nadela nalogo, da postane v Argentini srce vsega slovenskega življenja, iz katerega bo izžarevala ljubezen v vsa področja slovenskega udejstvovanja ter da povezuje vse dobromisleče slovenske ljudi, ki izpovedujejo krščanska in demokratska načela, z edinim namenom ter željo, da svobodna, demokratska ter Bogu in Mariji zvesta Slovenija ne bi nikdar umrla.

Na tem lepem slovenskem narodnem slavju so se pa Slovenci v Argentini spominjali tudi petdesetletnice Majniške deklaracije, tistega veličastnega resnično narodnoosvobodilnega gibanja med slovenskim narodom med prvo svetovno vojno, s katerim je voditelj Slovencev dr. Anton Korošec povedel kot Mojzes Izraelce Slovence iz sužnosti v svobodo.

SLOVENSKA HIŠA

Kupno pogodbo za nakup hiše ter obširnega prostora za njo na R. Falconu 4158 je podpisal g. direktor msgr. Anton Orehar na praznik slovenskih apostolov sv. bratov Cirila in Metoda 5. julija 1954. Kupnina s prepisom je stala 285.752 argent. pesov. Vprašanje lastništva Slovenske hiše je bilo urejeno tako: Slovenska hiša je formalno prepisana na nadškofijo v Buenos Airesu. Buenosaireški nadškof pa je podpisal protipogodbo, da je Slovenska hiša last Slovenskega dušnega pastirstva v Argentini in da se mora uporabljati za oskrbo Slovencev.

Leseno stavbo so začeli graditi 8 julija 1956. Prostori so bili dograjeni 14. avgusta istega leta ter so v njih dobile streho vse ustanove, ki so bile na Víctor Martínezu 50. Nova pridobitev je bila kapela s podobo brezjanske Matere božje v oltarju.

Blagoslovitev začasnih prostorov Slovenske hiše je opravil rajni škof dr Gregorij Rožman 25. novembra 1956.

Graditev sedanje trinadstropne stavbe Slovenske hiše se je začela leta 1962. V nedeljo 8. julija 1962 je g. msgr. Anton Orehar blagoslovil prostor, na katerem naj stoji novo poslopje. Nekaj tednov zatem so delavci pričeli z delom. Načrte je pripravil g. arhitekt Marijan Eiletz, ki je tudi vodil gradbena dela. Posamezna dela pri gradnji Slovenske hiše so pa izvršila naslednja slovenska podjetja: železobetonska konstrukcija J. Štefe in družabniki; zidarska dela Janez Jereb in Franc Lobnik; električna napeljava Hribar-Rant; vodovodne in plinske napeljave Zmagoslav Stransky in Marijan Bogataj; pleskarska dela Juvančič-Lipar, Ribnikar; mizarska dela: vrata Matevž Potočnik, ostala dela BIPEGRO—Bidovec — Petek — Grohar; železne okenske okvire in vrata Mozetič — Rijavec; razna dela na odru Jenko in Janez Dimnik. Ostala dela: različna argentinska podjetja.

Stopnišče na balkon krase umetniške lesene figure ge. Bare Remec.

V manj kot petih letih je na Ramon Falconu zrastla mogočna trinadstropna stavba, v kateri so naslednji prostori: V pritličju veža z barom in pritiklinami. Iz veže je vhod naravnost v dvorano in v prostore pod odrom, kjer je sedaj začasna kapela; po stopnicah iz veže pa je dostop na balkon in v prvo nadstropje z gostinskimi prostori: predobednica, obednica, kuhinja in shramba s pritiklinami. V drugem nadstropju je pet sob s pritiklinami, v tretjem tri, mala dvorana in pritikline. Nad tretjim nadstropjem sta še dve sobi.

V površinskih merah povedano je podoba Slovenske hiše naslednja: Površina terena 1320 kv. m.; površina prostora nove zgradbe 620 kv. m.; ostalo zemljišče s staro stavbo meri 700 kv. m. Dvorana z odrom obsega 587 kv. m. pododrski prostor 135 kv. m., hall in pritikline 148 kv. m., stopnišča in hodniki 148 kv. m., jedilnica in kuhinja 110 kv. m., pisarne 181 kv. m., mala dvorana v tretjem nadstropju 80 kv. m., dve sobi v četrtem nadstropju 42 kv. m.

Vsa dosedanja gradbena dela v Slovenski hiši so stala $ 15,600.359.—. Dohodki so prihajali iz nabirk ter od 1688 dobrotnikov. Graditev stavbe je izdatno podprla tudi dobrodelna ustanova nemških katoličanov Caritas.

V Slovenski hiši so štiri pisarne: Dušnopastirska, Zedinjene Slovenije, Svobodne Slovenije in Slovenske kulturne akcije. V njej so nadalje slovenska šola nadškofa Jegliča, Slovenski srednjošolski tečaj „Ravnatelj Marko Bajuk" in slovenski oddelek Ukrajinske kat. univerze sv. Klementa v Rimu, katere podružnica se je ustanovila tudi v Buenos Airesu. Poleg teh ustanov imajo v Slovenski hiši še svoja središča: Slovenska katoliška akcija, Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, Slovensko kat. akad. društvo, Slovenska dekliška organizacija, Slovenska fantovska zveza, Slovensko gledališče, Družabna Pravda ter društvi slov. protikom. borcev, odn. reviji Vestnik in Tabor.

V dvorani je bilo doslej 105 skupnih večjih prireditev.

Blagoslovitev Slovenske hiše

Zastopnik zun. ministrstva g. Raúl Oscar de Seta in g. Božo Fink v zastopstvu botrov, t. j. predsednikov vseh slovenskih domov v Argentini, odvezujeta slovensko-argentinski trak, ob vhodu z ulice Ramón Falcón na dvorišče Slovenske hiše.

V soboto ves dan in pozno v noč je bilo na Ramon Falconu živo kot je vedno povsod pred velikimi prireditvami. Treba je vse urediti in pripraviti. In v Slovenski hiši je bilo treba še dosti urediti ter pospraviti, zato so bili na delu zidarji, mizarji, pleskarji; pomagali so možje, fantje, dekleta in celo otroci so nudili svojo pomoč. Vse je delalo in hitelo, da bi bilo za nedeljsko blagoslovitev vse v redu. In je bilo ter je bila v nedeljo 7. maja ob lepem sončnem dnevu Slovenska hiša vsa praznična in slovesna. Po nadstropjih so bile pripete zelene kite ter venci s slovenskimi trakovi. Spomenik slovenskim žrtvam druge svetovne vojne in komunistične revolucije na slovenskih tleh je bil še lepši. V njegovem podstavku so bile zasajene cvetlice, zelenje in okrasno rastlinje, prav tako ob vznožju pročelja nove stavbe Slovenske hiše. Na levi strani spomenika so visele slovenska, argentinska in papeška zastava. Pred pročeljem nove stavbe je bil postavljen oder. Vstop na prostor Slovenske hiše sta ob vratih na ul. Ramon Falcon zapirala slovenski in argentinski strak, ki sta bila na sredini povezana v pentljo. Slovenski rojaki so se zbirali na ulici Ramon Falcon, katero je policija pred začetkom slavnosti v Slovenski hiši zaprla za ves avtomobilski promet. Pred vhod so se postavili tudi predsedniki slovenskih domov, ki so ti jih v Argentini postavili demokratski slovenski naseljenci v tej deželi. Od oblasti je bil navzoč g. Raúl Oscar De Seta, pomočnik ravnatelja oddelka za bogočastje v zunanjem ministrstvu. No slovensko slavnost je prišel tudi direktor argentinskega katoliškega tednika Esquiú, Rev. Luchia Puig.

Slavnost blagoslovitve Slovenske hiše je napovedal ob 11. uri g. Stanko Jerebič, ki je povezoval tudi ostale točke dop. sporeda. Iz Slovenske hiše so zadoneli akordi argentinske narodne himne, za njo pa slovenske Naprej zastava slave. Nato sta stopila k slovensko-argentinskemu traku, ki je zapiral vhod v Slovensko hišo, g. Božo Fink v zastopstvu predstavnikov vseh domov ter podravnatelj zunanjega ministrstva g. Raúl Oscar de Seta. G. Seta je prijel za slovenski in g. Božo Fink za argentinski trak ter sta odvezala pentljo, v katero sta bila povezana. Vhod v Slovensko hišo je bil prost. V tem trenutku je prišel iz Slovenske hiše gostom nasproti g. msgr. Anton Orehar, jih toplo sprejel in pozdravil kot gospodar-gostitelj ter jih povedel pred pročelje nove Slovenske hiše.

Predstavnik argentinskih oblasti, botri in ostali rojaki so nato zavzeli mesta na dvorišču pred vhodom v novo stavbo Slovenske hiše in pred spomenikom slovenskim žrtvam. Poleg podravnatelja De Seta so stali kot botri naslednji predsedniki slovenskih domov: Berazategui g. Jože Vidmar, Slovenska vas g. Jože Čampa, Naš dom San Justo g. Peter Čarman, Slomškov dom Ramos Mejía g. Herman Zupan ml., Slovenska pristava v Castelarju g. France Pernišek, Slovenski dom San Martín g. Janez Dimnik, Slov. dom Carapachay g. Ivan Žnidar, Slovenski dom Miramar g. Lojze Trpin, Planinski stan, Bariloche g. Dorijan Heller, Slovenski dom v Mendozi je zastopal slov. dušni pastir med tamošnjimi Slovenci g. Jože Horn, ki je bil med duhovščino. V sredini med predsedniki slovenskih domov je bil g. Božo Fink, predsednik Zedinjene Slovenije.

V tem trenutku so se približali spomeniku slovenskih žrtev predsedniki slovenskih mladinskih organizacij predsednica Slovenske dekliške organizacije gdč. Helena Pleško, predsednik Slovenskega kat. akademskega društva g. Jernej Dobovšek, ter predsednik Slovenske fantovske zveze g. Ciril Jan z baklo. Prižgali so jo na večnem ognju pred katedralo v Buenos Airesu, kjer je pokopan argentinski osvoboditelj general José de San Martín. S tem ognjem so prižgali plamena na obeh straneh spomenika. Vsi navzoči so nato spomin žrtev II. svetovne vojne in komunistične revolucije počastili z enominutnim molkom.

Šolski nadzornik g. Aleksander Majhen je nato g. Božu Finku kot predstavniku botrov izročil simbolični ključ Slovenske hiše. Člani odbora Slovenske hiše so pa argentinska gosta ter botre hiše lepo pogostili s soljo in kruhom ter vinom, kar je bilo vse za blagoslovitev Slovenske hiše prinešeno iz Slovenije.

G. direktor msgr. Anton Orehar je zatem blagoslovil najprej pročelje Slovenske hiše, nato pa še križe, ki bodo viseli po posameznih prostorih v Slovenski hiši. Zatem je blagoslovil tudi vse njene notranje prostore.

Sledila je slovesna koncelebrirana sv. maša, ki so jo poleg direktorja msgra. Oreharja opravili še naslednji slovenski duhovniki gg. župniki Gregor Mali, Tone Škulj in Matija Lamovšek, rektor Škofovega zavoda v Adrogueju g. dr. Franc Gnidovec, g. Janez Petek CM, g. Franc Reberščak CM, Rev. Juže Horn in g. Jure Rode. Streglo jim je 23 ministrantov iz raznih slovenskih naselij.

G. direktor msgr. Anton Orehar je imel po evangeliju cerkveni nagovor, v katerem je razvijal misli o trpljenju, žrtvah, in veselju v zvezi z graditvijo Slovenske hiše. Med drugim je dejal:

Na nedeljo, ko so se nad večino od nas uresničile besede današnjega evangelija: „Iz shodnic vas bodo izobčevali; pride celo ura, da bo vsak, ki vas umori, mislil, da služi Bogu" — blagoslavljamo Slovensko hišo v Argentini.

Priča je našega trpljenja in žrtev, pa tudi spomenik zaupanja.

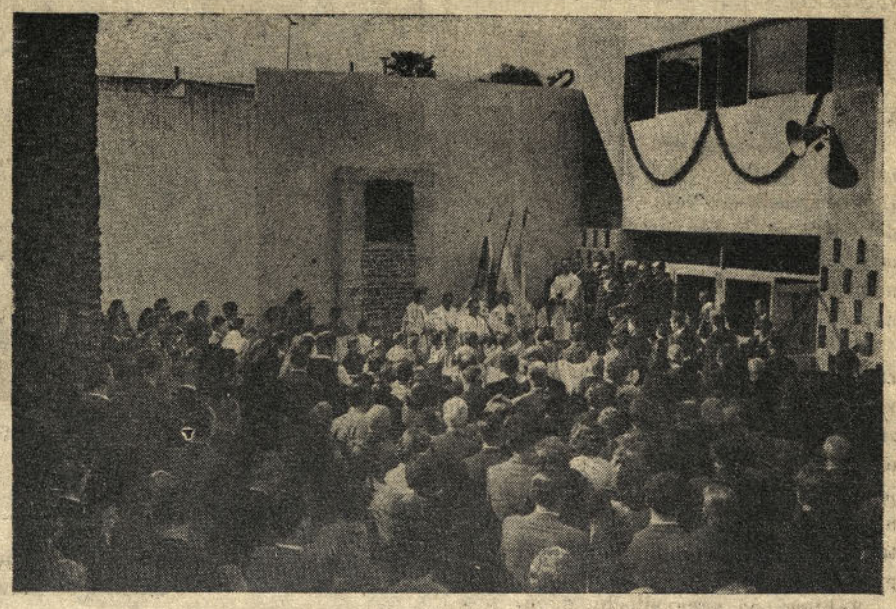

Msgr. Anton Orehar blagoslavlja pročelje nove Slovenske hiše

Koliko žrtev je v tej hiši, ne le snovnih, ampak tudi duhovnih: prispevek na prispevek se je nalagal; množila ljubezen, vstopala trpkost; brusile so se misli in načrti, zgrajena je dejansko z našo srčno krvjo, ki je kropila tujo zemljo. Gledala je delo in umiranje naših najboljših rojakov; videla je žrtev ljubezni našega največjega begunca, rajnega škofa Gregorija, ki nam je začetek dela blagoslovil; utrdil vero, poglobil upanje in množil ljubezen.

Danes imamo na zaupanju zgrajeno naše veselje, poplačano delo in skrb doslej, da na trdnem stojimo; s ponosom moremo pokazati na prestano trpljenje in darovane žrtve; vsemu svetu povemo: imamo zaupanje v svoje življenje. Imamo svetišče za svojo vero, temelj večne sreče, imamo streho za svojo narodno kulturo, ki je temelj časne sreče.

Združili smo svoje sile in danes ta vez praznuje svoj praznik. Botrujejo blagoslovu predsedniki krajevnih domov, zastopniki vseh krajev, kjer Slovenci širom Argentine živijo.

Popoldne bodo nastopili zastopniki vseh stanov in slojev, pripadniki vseh let; najstarejši bodo izročili ključe najmlajšim, naj v teh prostorih naše življenje nadaljujejo, da sebe ohranijo in domovino obnove.

Nad vsem plava blagoslov Boga, ki naj nas razsvetljuje in vodi; ob nas je ščit Marije Pomagaj, ki naj nas varuje.

Pri sv. maši je pel Slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savellija.

Po sv. daritvi je bil za zastopnika argentinskih oblasti in botre v drugem nadstropju prigrizek z vinom, g. direktor msgr. Anton Orehar je pa imel nato na slavnostnem kosilu v dvorani okoli sebe okoli 120 gostov. To so bili člani odbora Slovenske hiše, botri pri blagoslovitvi osrednjega slovenskega doma, predstavniki slovenskih izseljenskih društev, organizacij, ustanov ter tisti, ki so pomagali pri postavitvi Slovenske hiše. Kosilo je potekalo v prijetnem domačinskem vzdušju.

Slavnostna akademija v Slovenski hiši

Na dan blagoslovitve Slovenske hiše je bila v nedeljo popoldne v veliki dvorani slavnostna akademija, na kateri so predstavniki slovenskih domov, organizacij in društev ter ustanov izrekli g. msgru. Oreharju čestitke in voščila ter zahvalo za ves njegov trud in napor pri postavitvi skupnega slovenskega doma v Argentini. Na tej akademiji so se Slovenci v Argentini spominjali tudi petdesetletnice Majniške deklaracije.

Akademija se je začela z argentinsko in slovensko himno, ki so jih po leg članov združenih pevskih zborov peli vsi številni rojaki.

Nato je stopil na oder živahno pozdravljen graditelj Slovenske hiše g. direktor msgr. Anton Orehar ter je na vse naslovil sledeče pozdravne besede.

Pozdrav in zahvala g. msgr. Oreharja

Botri, zastopniki ustanov in organizacij ter listov in končno vsi navzoči, saj spadamo v isto slovensko družino, pozdravljeni!

Pozdrav in zahvala je moja beseda!

Pozdrav najprej Bogu, ki nas je navdihnil, krepil in spremljal!

Pozdrav Mariji, ki je na tihem iz naše kapele vodila delo!

Pozdrav botrom, ki ste prevzeli varstvo; arhitektu g. Marjanu Eiletzu, ki je zasnoval načrt in vodil izvedbo; graditeljem, ki so načrte izvedli.

Pozdrav in zahvala darovalcem, ki ste bili darežljivi; zbiralcem, ki ste bili požrtvovalni. Članom odbora, ki ste bili vsa leta vztrajni.

Pozdrav in zahvala, ki jo pošljemo evropski Caritas, ki nam je s svojo pomočjo občutno omogočila dokončanje načrtov: prav tako tudi slovenskima duhovnikoma, ki sta to posredovala.

Zahvala vsem sodelujočim na današnjem dnevu, tistim, ki jih vidimo v dvorani ali na balkonu, in njim, ki v skritosti delajo za naš prijeten dan.

Zgradili smo s skupno pomočjo dom svobodne krščanske in slovenske kulture.

Hočemo ostati v veri svojih očetov in mater, tudi zaradi nje smo bežali; obnoviti jo hočemo po nauku Cerkve in 2. vatikanskega koncila. — To vero hočemo ohraniti sebi, ki zunaj živimo, in pomagati bratom, ki so po svetu in v domovini.

Ohraniti hočemo svobodno slovensko kulturo, daleč od materializma, ki ga uči in vsiljuje komunizem; hočemo ohraniti svobodo poštene misli med seboj.

Bog in slovenski narod v naših srcih in v naših delih!

Obema hočemo biti zveste priče, če treba tudi s trpljenjem in smrtjo.

Č. g. msgr. Orehar je končno tudi povedal, da se ob blagoslovitvi Slovenske hiše spominjamo tudi 50 letnice Majniške deklaracije.

Izvajanja g. msgra. Oreharja so rojaki sprejeli z odobravanjem.

Gallusovi pevci so pod vodstvom pevovodje dr. Julija Savellija zapeli naslednjo pesem Slovenski hiši:

Slovenska hiša, ti središče
vseh slovenskih domov,
šola naša, naše ognjišče,
gledališče in svetišče,
fara in domači krov —
Bog naj da ti blagoslov!
Blagoslov naj Bog ti da:
tu je **Slovenija** doma!

Besedilo je napisal g. dr. Tine Debeljak, uglasbil ga je pa g. prof. Alojzij Geržinič.

Na oder, na katerem sta napovedovala v pesniško izbranih besedah popoldanski spored in ga povezovala v lepo celoto gdč. Marjana Homovčeva in g. Jože Žakelj, je stopil tajnik NO za Slovenijo.

g. Miloš Stare

ter je v svojem govoru lepo povezal blagoslovitev Slovenske hiše in njen pomen z Majniško deklaracijo in njenim pomenom za slovenski narod. Začel je:

„Blagoslovitev te mogočne stavbe kot je naša Slovenska hiša, naš osrednji dom, je ena najbolj primernih priložnosti, da se spomnimo tudi petdesetletnice Majniške deklaracije.

Če vrednotimo Majniško deklaracijo in blagoslovitev tega osrednjega Slovenskega doma, najdemo da v osnovi zasledujeta isti cilj, četudi je na prvi pogled primerjava manj vidna."

Nato je Miloš Stare odgovoril na vprašanje, kaj je Majniška deklaracija. Opisal je tedanjo dobo in njen nastanek in nato nadaljeval:

„Kaj nam je prinesla Majniška deklaracija?

Mnogo. Zaživeli smo kot narod. Spoznali in doživeli smo, kaj je svoboda. Dobili smo slovenske šole od najnižjih do univerze in Akademije znanosti in umetnosti. Ni ga bilo področja v javnem življenju, kjer ne bi bilo vidnega napredka in razvoja.

Velika vrednota pa je v tem, da je ravno deklaracijsko gibanje dalo slovenskemu narodu tako stopnjo samozavesti in mu tudi kot narodu tako okrepilo življenjske sile, da je pozneje mogel kljubovati vsem nasprotovanjem, tudi tistim, ki so prihajali od tam, od koder jih slovenski narod ni pričakoval.

Zahteva po samoodločbi, odpor proti nasilju in stremljenje po povezavi z južnimi Slovani so z Majniško deklaracijo bile močno zakoreninjene v našem narodu.

Danes imamo Slovenci v Argentini velik praznik. Blagoslovljen je bil osrednji dom. Pomen in dalekosežnost dogodka bomo razumeli le, če si predočimo, zakaj je ta dom nastal in kaj naj bi bilo njegovo poslanstvo.

Pri ugotavljanju tega, ne moremo prezreti obletnice, ki jo v tem času slavijo v domovini. Tridesetletnico ustanovitve slovenske komunistične partije; tiste partije, kateri je uspelo z lažjo, prevaro in umori prikopati se do oblasti. Partije, ki je odgovorna za fizično uničevanje slovenskega naroda med okupacijo; odgovorna, da je celi generaciji po vojni zamorila čut pravilnega vrednotenja duhovnih in moralnih dobrin, odgovorna, da je med tem, ko so svobodni evropski narodi z mogočnimi koraki po drugi svetovni vojni napredovali, naš narod ne le zastal, ampak na mnogih področjih močno nazadoval. Kako hoče ta komunistična partija uničiti vse, kar je slovenskemu narodu priborilo deklaracijsko gibanje, in vse, kar nam je sveto, dokazuje to, da je pred dobrim tednom najvišji slovenski komunistični funkcionar, ki je tudi državni oblastnik, spomenico uglednih javnih in kulturnih delavcev o rabi slovenskega jezika, označil za klikarstvo in rušenje pridobitev socialistične revolucije. Drugi funkcionar partije je to zahtevo označil z besedo „klerikalizem". In to 50 let po Majniški deklaraciji.

Nihče naj ne jemlje kot samohvalo, če ugotavljam, da smo marsikaj tega, kar so komunistični revolucionarji v dvajsetih letih slovenskemu narodu povzročili zla, predvidevali. Šli smo v svet v zavesti, da smo kljub vsemu dovolj močni, da nadaljujemo borbo proti nasilju in za svobodo domovine.

Pot k tej osrednji slovenski hiši ali našemu skupnemu slovenskemu domu v Argentini ni začela z nakupom zemljišča; začela je tedaj, ko so šle dolge kolone preko Ljubelja in se je nadaljevala vso trdo pot begunstva, ko so matere potočile potoke solza za pobitimi sinovi in možmi, ko smo si s trudom urejevali novo življenje v izseljenstvu, ko so začeli slovenski tečaji zbirati našo mladino, rojeno že tukaj, ko smo z našimi organizacijami gojili narodno zavest, utrjevali krščanske resnice, nadaljevali bogato prosvetno in kulturno slovensko življenje in si postavili krajevne domove. Ta pot nas je danes pripeljala k velikemu dogodku: blagoslovitvi Slovenske hiše.

Pogled po dvorani na popoldanski prireditvi ob govoru g. Miloša Stareta. Na balkonu so združeni pevski zbori

Velika in odgovorna je naloga našega osrednjega doma. Ne pretiravam, če trdim, da je ta naloga zgodovinskega pomena. Vsi vemo, da je komunistični nasilni režim doma sam dokazal nesposobnost. Vsi vemo, da ga narod odklanja. Vemo, da doma zopet oživlja zavest, ki ima izvor v Majniški deklaraciji, to je odpor proti nasilju in svoboda v demokraciji.

Ta naš slovenski dom bo vršil svoje poslanstvo, če bo osrednji dom vseh slovenskih izseljencev v Argentini, katerim je slovenska narodnost vrednota in krščanske resnice vodilo v zasebnem in javnem življenju.

Bilo pa bi delo v tem domu enostransko, če ne bi tisti, ki v njem in zanj delajo, prisluhnili slehernemu utripu življenja v naši domovini; enostransko, če ne bi bil ta Osrednji slovenski dom vsem tistim, ki iščejo pot iz nesreče, klicar, da niso sami; da se v našem osrednjem domu združujejo in povezujejo vsi, katerim je vsakdanja skrb, da bi bili tudi oni svobodni. Da bi tudi Slovenija ujela korak napredka in rasti z ostalimi svobodnimi evropskimi narodi.

Izrekam javno zahvalo in častitke vsem, ki so se za ta naš veličastni dom, s katerim bo ime msgr. Oreharja za vedno tesno povezano, žrtvovali in zanj delajo.

Vsem tem, zlasti vsej mladini, pa kličem: Pred 50 leti je mali slovenski narod dokazal, da je sposoben za velika dejanja. Naj vas to navdaja s ponosom. Zavedajte se, da danes domovina kliče vas in pričakuje od vas, da je ne zapustite. Tudi vi morete in morate doprinesti, da se bo dan, ki prihaja, približal čim hitreje, to je dan, ko bo pesem hvalnica, ki jo bodo peli širom slovenske zemlje, odmevala tudi v tej dvorani:

Tebe, Boga, hvalimo, da je Slovenija zopet svobodna."

Splošno odobravanje je odmevalo po dvorani, ko je g. Miloš Stare zaključil svoja izvajanja.

V imenu Zedinjene Slovenije je izrekel pozdravne besede njen predsednik

g. Božo Fink.

V uvodu je omenjal, da so Slovenske ljudi na poti v svet spremljali pojavi, ki so jim bili „v veselje in žalost, ta dan pa nam sije samo veselje, ponos in pogum" je nadaljeval govornik. „Sredi tega velikega mesta je zrastla hiša, ki je sad izrednih, vztrajnih naporov in žrtev, Zamislil jo je slovenski organizacijski talent, izoblikoval slovenski lepotni okus in zgradile so jo slovenske delovne roke. Tu stoji od zdaj in za dolgo dobo v čast slovenskemu imenu, v službo idejam vere, narodnosti in človečanstva, središče v borbi za polno svobodo in v spomin na tiste, ki so zanjo dali življenje ali bili poklicani s poti hrepenenja po njej. Ta hiša ničesar ne zatemnjuje, ampak vse poveličuje. Nikomur ni v breme, vsem je namenjena v prid. Zato ima danes vsa naša živa skupnost dovolj vzroka, da čuti srečo in ponos.

Poseben poudarek bo imela Slovenska hiša na tem, da bo simbol in tvorec edinosti."

Svoje voščilo je zaključil takole:

„Ko mislimo na izredno korist, ki jo bo Slovenska hiša dajala vsej skupnosti, nam čut pravičnosti narekuje izraze zahvale. Vemo, da je hišo postavil idealizem skupine ljudi, ki so največ brezimno darovali svoje sile. Vsem smo dolžniki, ki jim nikoli ne bomo mogli povrniti. Izraze hvaležnosti pa si dovoljujem izreči vsem na ime preč. g. msgra Antona Oreharja, ki predstavlja odbor za Slovensko hišo in je z osebnim prizadevanjem največ prispeval, da je ideja postala stvarnost. Njemu in sodelavcem gredo naše čestitke k uspehu. Boga pa prosimo, naj jim povrne vse žrtve v obilni meri.

Naj živi Slovenska hiša, naj bo v blagoslov za našo skupnost, po njej pa za vso slovensko domovino."

Sledili so pozdravi ter voščila slovenskih domov v Argentini. Izrekli so jih g. Dorian Heller za Planinski stan v Barilochah, g. Jože Vidmar za Slov. dom v Berazateguiju, g. Ivan Žnidar za Slov. dom v Carapachayu, g. Ivan Pernišek za Slov. Pristavo v Castelarju, Rev. Jože Horn za Slov. dom v Mendozi, g. Lojze Trpin za Slov. dom v Miramaru, g. Herman Zupan ml. za Slomškov dom v Ramos Mejíi, g. Peter Čarman za Naš dom v San Justu, g. Ivan Dimnik za Slov. dom v San Martinu in g. Jože Čampa za Slov. dom v Slovenski vasi.

Svojo hvaležnost za postavitev Slovenske hiše so izpovedali odbrani otroci iz vseh slovenskih šolskih tečajev na področju Vel. Buenos Airesa, ki so pod vodstvom učiteljice gdč. Anice Šemrov nastopili s prizorom, v katerem je gdč. učiteljica razlagala slovenskim otrokom Velikonjevo črtico Amerikanci.

Lep je bil tudi prizor, ki so ga postavili na oder gojenci Škofovega zavoda v Adrogueju. Nastopili so in povečali slavje na Ramón Falconu naslednji gojenci: Janez Zorec, Stanko Malovrh, Janez Pintar, Miha Stariha, Marko Fink, Stanko Vasle, Marjan Marinček, Polde Malalan, Pavel Osterc in Gregor Batagelj.

V imenu slovenske srednješolske mladine, ki ima pouk v srednješolskem tečaju Ravn. Marka Bajuka na Ramón Falconu, sta izrekla zahvalo za postavitev Slovenske hiše gdč. Terezka Osojnik in g. Andrej Mele.

G. dr. Tine Debeljak je govoril pozdravne in zahvalne besede kot profesor na slovenskem oddelku ukrajinske kat. univerze sv, Klementa, g. Ruda Jurčec v imenu Slovenske kulturne akcije, nakar je pevski zbor Gallus zapel pesmi: Gallusovo Haec die in v Gorenjsko ozirom se skalnato stran. Lepe in tehtne misli je razvijal v svoji voščilni besedi g. prof. Alojzij Geržinič v imenu Slovenske katoliške akcije, za njim pa v imenu Slovenskega kat. akademskega starešinstva g. ravnatelj Ivan Prijatelj, ki je poleg zahvale g. msgru Oreharju za zgraditev Slovenske hiše predlagal odpošiljatev zahvalnega pisma dobrodelni ustanovi nemških katoličanov Caritas, ki je z razumevanjem podprla graditev Slov. hiše.

Zastopniki Slov. kat. akad. društva, Slov. dekliške organizacije in Slov. fantovske zveze so poveličali akademijo ob blagoslovitvi Slovenske hiše s prizorom, v katerem so nastopili: gospodični Jelka Mramor ter Rozi Sušnik in gg. Andrej Fink, Janez Zorec, Tine Debeljak ml. in Jože Grbec.

G. Vule Rupnik je na akademiji govoril v imenu slovenskega državnega gibanja. Za njim je pevski zbor Gallus zapel kot uvod v prizor, ki ga je pripravila Slovenska misijonska zveza, Tomčevo Kristusovo oporoko „Dana mi je vsa oblast". Spremne besede je govoril g. Marijan Loboda, odlomek iz Prešernovega Krsta pri Savici pa recitiral g. Maks Nose. Ob Baragovem doprsnem kipu je stalo slovensko dekle v narodni noši, sedel pa Indijanec.

Končno so izrekli še voščila in čestitke: za Družabno pravdo g. Lojze Erjavec, za protikomunistične borce Tabor g. Ivan Korošec, za Društvo slovenskih protikomunističnih borcev g. Miha Benedičič, za Gospodarsko zadrugo — Slovensko posojilnico in hranilnico v Ramos Mejíi g. Ivan Ašič in za Slovensko planinsko društvo tajnik g. Dorian Heller, ki je sporočil voščila in pozdrave tudi predsednika SPD g. Roberta Petrička, ki zaradi bolezni ni mogel priti na blagoslovitev Slovenske hiše.

Sledil je zaključni prizor, ko sta najstarejša slovenska emigranta v Argentini 87-letni Šmajdov oče ter 83-letni Štefetov oče izročila Janovemu Andreju kot predstavniku najmlajšega slovenskega izseljenskega rodu simbolične ključe Slovenske hiše z naročilom, naj jih brani in izroča poznejšim rodovom.

S pesmijo Hej Slovenci je bila popoldanska akademija po sedmi uri zvečer zaključena. Pela jo je vsa dvorana pod vodstvom pevovodje slovenskega pevskega zbora iz San Justa g. Štefana Drenška.

Med posameznimi točkami popoldanske akademije so bila prebrana tudi pismena in brzojavna voščila iz Argentine in iz drugih držav. Objavljamo jih na drugem mestu.

Spominska brošura Slovenske hiše

„Ob blagoslovitvi Slovenske hiše" je njen naslov. Začenja se z njej posvečeno pesmijo dr. Tineta Debeljaka. Sledi celostranski lesorez slovenske kmečke hiše g. Ivana Bukovca. Uvodne besede „Zdrav krščanski idealizem" je napisal g. direktor msgr. Anton Orehar, arhitekt g. Marjan Eiletz pa „Nekaj besed ob gradnji". Ostala vsebina brošure je naslednja: Naši domovi in Slovenska hiša — dr. Tine Debeljak, Zamisel in gradnja; Življenje v Slovenski hiši": Kapela, Dušnopastirska pisarna — A. S., Zedinjena Slovenija — Božidar Fink, Svobodna Slovenija v Slovenski hiši — J. Kr., Slov. kult. akcija med nami — Ruda Jurčec, Slovenska šola — Aleksander Majhen, Slov. srednješolski tečaj Ravn. M. Bajuk — Marko Kremžar, Visoka šola — dr. Tine Debeljak, Slov. kat. akcija — prof. Al. Geržinič, Slov. kat. akad. starešinstvo — Marko Kremžar, Slov. kat. akad. društvo — Jože Žakelj, Slov. dekliška organizacija — Mila Hribar, Slov. fant. zveza — Jernej Dobovšek, Družabna pravda — Rudolf Smersu, Dvorana — A. S. Izdal jo je odbor za Slov. hišo, opremil arh. M. Eiletz, posnetke notr. in zun. Slov. hiše je napravil g. Janko Hafner, posnetke z blagoslovitve l. 1956 pa g. Lojze Erjavec.

Iz umetnostnega življenja v domovini

Koncem lanskega leta je imel primorski rojak, slikar **Veno Pilon** ob svoji sedemdesetletnici v Ljubljani retrospektivno razstavo. Malo pred zaključkom razstave po Novem letu je v njej priredil svoj literarni večer, s čemer je pokazal, da se je nekako s šestdesetimi leti svoje starosti začel pečati tudi z literarnim ustvarjanjem in sicer predvsem s prevajanjem slovenske poezije v francoščino, kakor tudi z originalnim slovenskim pesništvom. Na vprašanje, kako je do tega prišel, je rekel, da je v vsem amater, v slikarstvu, prevajanju in v pesništvu.

7. januarja je minilo deset let, odkar je umrl nekdanji vodilni slovenski arhitekt **Jože Plečnik**. Ni bilo kakšnih posebnih spominskih slovesnosti, a poudarjali so zlasti poetičnost njegove arhitekture in navajali pobude, ki so vplivale nanj, tako arh. O. Wagnerja, beuronsko umetnost, antiko, Michelangela in ljudsko umetnost. Priznali so mu, da je premostil stoletje našega arhitekturnega zatišja in da bi je bil bolj oblikovalec kot graditelj.

Umetnostni zgodovinarji, tako celo akademski učitelji se radi oglašajo tudi v dnevniku in drugih splošnih periodičnih publikacijah. Tako je v „Delu" objavil dr. Emilijan Cevc članek **„Neznani Robba na Pivki"**. Kipar Francesco Robba je bil verjetno z Milj pri Trstu. On, Cevc, je leta 1957 na Slavini, na tihem pripisal neki oltar kiparju Robbi, a pozneje so mu Robbovo avtorstvo potrdila še neki literarni vir o tem, kako je bil ta oltar prenešen na Slavino, zlasti pa stilno primerjanje skupine Marijinega kronanja s slavinskega oltarja z dvema drugima, brez dvoma Robbovima skupinama istega motiva. Tako Cevc datira slavinski oltar okrog leta 1730.

Proti sredi januarja je razstavil v Ljubljani nekaj grafik in akvarelov z lanske retrospektivne razstave v Mariboru Prlek Anton Trstenjak, znan slovenski slikar sedemdesetih let med impresionisti in ekspresionisti.

V Mariboru živeča slikar **Rudolf Kotnik** in kipar **Slavko Tihec** sta pa razstavila že v decembru svoja dela v galeriji TAO na Dunaju, ki jo vodi Elisabeth Wang. Bila je to njuna že tretja dunajska razstava. Zaradi velikega zanimanja Dunajčanov je pa bila razstva podaljšana še za ves januar 1967. Tudi sta umetnika prejela povabilo, naj bi razstavila v Los Angelesu v USA. E. Wang poroča, da je razstava zelo napredna v primerjavi z večino avstrijskih razstav.

Špelca Copič, znana umetnostna zgodovinarka, se je zelo pohvalno izrazila o neki razstavi **francoske tapiserije** v Moderni galeriji, kjer je razstavljenih tudi precej abstraktnih del iz zadnjih desetih let.

Trubarjev „krovaški malar", ki je slikal poleg uničenih del na Rašici tudi v Nadlesku pri Starem trgu poleg Loža, kjer je signiran kot **Tomaž, mešter od Senja** in datiran z letnico 1511 je slikal po vsej verjetnosti tudi v Maršičih pri Ortneku in je njegova slikarija precej posvetnjaška.

Na božični dan 1966 je umrla akademska slikarica **Mira Pregelj**, ki se je je koncem januarja spominjal njen častilec, s kakšno pieteto je vedno govorila o svojih zagrebških učiteljih, hrvatskih slikarjih.

V Celju je proti koncu januarja razstavila učenka zdaj že tudi pokojnega Marija Preglja **Lidija Osterc**. Že prej je razstavljala v Rimu, Hamburgu, Köbenhavnu in drugod. Upravnik celjskega likovnega salona Jure Kislinger je poročal, da je bilo v njem doslej že okrog šestdeset razstav, da so imele povprečno po šeststo obiskovalcev, kar tvori 5% celjskega mestnega prebivalstva. Največji obisk je imela pa razstava Maksima Gasparija: 2800 ljudi. Spominjam se, da so v mojem času običajno razstave v ljubljanskem Jakopičevem paviljonu (ki so ga medtem že podrli), dosegle redkokdaj nad tristo obiskovalcev.

V Ljubljani je bila tudi večja razstava **črnogorskih slikarjev**, kot se jugoslovanski umetniki sploh radi medseboj obiskujejo z razstavami.

Poleg Pilona in Trstenjaka je bil ta čas tik pred 70-letnico tudi kipar **Tine Kos**. Je kmečki sin iz moravške doline. Tamošnja okolica je sploh domovina modernega slovenskega kiparstva. Kos se je udeležil številnih slovenskih in jugoslovanskih razstav v domovini in inozemstvu, zlasti razstav Kluba mladih. Snovno kaže tipičnost slovenskega kmečkega in delavskega življenja in ga odlikuje izredno občutena idealizacija, nekakšna arhaična stilizacija in tektonska gradba v konceptu nove stvarnosti. Ljubljana pripravlja retrospektivno razstavo njegovega zelo obilnega in nekako v tihoti ustvarjenega opusa.

V beograjskem etnografskem muzeju se je izvršila zelo zanimiva razstava slovenskih **mask**.

Letošnjo glavno Prešernovo nagrado je sprejel poleg literata dr. Voduška tudi slikar **Maksim Sedej**, profesor na akademiji za likovno umetnost. Prešernova nagrajenka je tudi z akademije kiparka **Teodora Novšak**, ki je ustvarila zanimiv osnutek za spomenik Rihardu Jakopiču, po reprodukciji sodeč nekako v načinu kiparstva rajne Karle Bulovčeve. Če je postavitev Jakopičevega spomenika v načrtu bližnje bodočnosti, ne vemo.

Poleg opozorila na delo „krovaškega malarja" v Maršičih pri Ortneku je prineslo „Delo" tudi prikaz njegovega slikarstva v **Nadlesku**.

Slovenska publicistika se je spomnila tudi smrti sedemdesetletnega srbskega slikarja **Mile Milunovića**, rednega člana srbske akademije, ki je imel zlasti v zadnjem času poudarjeno ekspresionistično noto.

Proti koncu februarja je Marijan Tršar na poljuden način opisal zelo toplo delo letošnjega Prešernovega nagrajenca **Maksima Sedeja**.

M. Marolt

Novice iz Slovenije

V Mariboru so 22. aprila odprli v avli študijske knjižnice razstavo v počastitev stoletnice Slovenskega gledališča. Med drugim zanimivim zgodovinskim gradivom, je bilo z listinami prikazano delovanje pred 58. leti ustanovljenega Slovenskega dramskega društva v Mariboru. Razstavo je odprl ravnatelj študijske knjižnice Bruno Hartman. Med navzočim občinstvom so bili tudi naslednji še živeči člani omenjeneega Slovenskega dramskega društva v Mariboru: prof. Ivan Mravljak, Danica Boc-Gulinova, Angela Gnilšek-Hrenova, Franjo Mayer in Zmago Hren.

Na montanistiki ljubljanske fakultete za naravoslovje in tehnologijo so imeli 21. aprila lepo slavnost. Tega dne se je število podeljenih diplom rudarskega inženirja povzpelo na 501. Med temi inženirji jih je 285 iz Slovenije, 87 iz Bosne in Hercegovine, 51 iz Srbije, 42 iz Hrvatske, 22 iz Makedonije in 13 iz Črne gore.

Mariborska občina ima med vprašanji, ki jih bo treba neodložno rešiti razširitev mestnega vodovoda. Sedanje vodovodno omrežje z vodovodnimi napravami je staro že 65 let ter je bilo predvideno za 30.000 ljudi. Od tedaj je število ljudi močno naraslo, vodovoda po niso dosti povečali. V zadnjih šestih letih sploh ne. Nov vodovod bodo gradili v Kamnici.

Zaradi povečanega zanimanja za televizijo se je znižala izdelava radijskih sprejemnikov od 528.000 v letu 1964 oz. 504.000 v letu 1965 na 369.000 v letu 1966. V Sloveniji pride radijski aparat že na vsako četrto osebo. Število radijskih naročnikov se je tudi lani povečalo. Konec leta 1964 jih je bilo v Sloveniji 402.600, leta 1965 427.000, v letu 1966 je pa doseglo 447.000. Število televizijskih aparatov je naraslo od 73.500 v letu 1964 na 100.400 v letu 1965 in na 122.100 v letu 1966.

V Sloveniji je bilo od 15. do 23. aprila 197 prometnih nesreč, ki so zahtevale življenje 4 mopedistov, 2 motorista, avtomobilistke, 2 sopotnikov in pešca. V Sloveniji je bilo letos v vsem že 2941 prometnih nesreč. Lani jih je bilo do tega časa 447 manj. Letos je v prometnih nesrečah izgubilo življenje že 90 ljudi in sicer prov toliko kot lani v istem razdobju. Hudo poškodovanih je bilo letos 822 ljudi, laže ranjenih pa 745.

Sedanja kriza premogovništva v Sloveniji neugodno vpliva tudi na rudarski šolski center v Velenju, v katerem se vzgaja 790 gojencev za rudarje, rudarje-strojnike, kovinarje in električarje. Šolski zavod deluje na načelu samovzdrževanja. Ker izkopanega premoga ni mogoče vsega prodati, ima zaradi tega šolska ustanova manj sredstev za vzdrževanje. Vodstvo šolskega zavoda je tudi v skrbeh glede namestitve letošnjih absolventov, t. j. 138 rudarjev, 40 rudarjev-strojnikov, 18 električarjev, 27 kovinarjev in 12 rudarskih tehnikov. Zaradi zmanjšanih dohodkov in težav z nameščanjem absolventov te rudarske šole bodo v jeseni omejili število pri sprejemanju učencev ter bodo namesto pet do sedem prvih razredov odprli samo dva, v katera bodo sprejeli samo 60 novincev.

V Ljubljani so zaključne priprave za ustanovitev Društva prijateljev morja. Ustanovni občni zbor bo konec maja ali v začetku junija. Člani društva bodo lahko posamezniki, kakor tudi posamezne organizacije. Namen društva bo razvijati ljubezen do morja s tem, da bo društvo skušalo morje in pomorstvo približati svojim članom tako s predavanji kot s taborjenjem, izleti in letovanji ter sploh razvijati pomorsko miselnost med Slovenci.

V jeseniški železarni so začeli kopati temelje za novo 60-tonsko električno pač.

Umrli so. V Ljubljani: Anton Pečnik, Ivan Gorjup, kroj. mojster v p., Antonija Roglič roj. Wurzbach, Berta Zajec, učit. v p., Pavla Hieng roj. Mejač, Marija Zupančič, Kristina Meze roj. Istenič, Ana Kremžar, vdova strojevodje, Janez Brenčič, upok., Marija Poznič, biv. trgovka, Alfonz Ložar, šef carinarnice v p. in Barbara Kolar roj. Sutlar v Senovem, Frančiška Štijs roj. Novšak v Sevnici, Rudi Golob, učitelj v Šmartnem ob Dreti, Frančiška Ramovš roj. Podgoršek v Kosezah, Simon Turk, upok. v Medvodah, Minka Bregar v Dolu pri Ljubljani, Franc Žemlja v Celju, Anica Adamič roj. Grčar, vdova po fin. inšpektorju v Kamniku, Frančiška Pretnar v Bistrici pri Tržiču.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Predavanji na Kat. univerzi v Buenos Airesu

Na sovjetološkem inštitutu Kat. univerze v Buenos Airesu je imel v torek, 9. t. m., ob 21 predavanje tajnik tega inštituta Pavel Fajdiga o temi: Jugoslavija po podpisu protokola s Svetim sedežem.

Na istem inštitutu bo imel dne 30. t. m. ob isti uri, t. j. ob 21 predavanje tudi vseuč. prof. dr. Tine Debeljak o temi: Upor umetnikov in pisateljev v komunističnih deželah s posebnim ozirom na Jugoslavijo.

Študijski dan in občni zbor SKAD-a

V ponedeljek, 1. maja, je imelo Slovensko katoliško akademsko društvo XII. študijski dan ter občni zbor. Bil je v Škofovem zavodu v Adrogueju. Začel se je ob 10 s sv. mašo, ki jo je daroval duhovni vodja p. Kukovica za vse žive in umrle člane.

Nato je predaval g. Franc Sodja o temi: Krščanska ljubezen v praksi.

Po kosilu se je razvila aktivna debata o navedeni temi. Ker je bila aktualna, je vzbudila veliko zanimanje med navzočimi. Med debato smo si izmenjali misli o slovenskem akademiku, o njegovem odnosu do sočloveka naj si bo Slovenec ali domačin, do slovenske mladine ter do slovenske skupnosti.

Sledil je občni zbor.

Po prebranih poročilih in po slučajnostih so bile volitve. Predlagani sta bili dve listi. Izvoljena je bila lista, ki je bia sledeča: predsednik Jernej Dobovšek, tajnica Elizabeta Mele, blagajničarka Terezka Marn, knjižničarka Lučka Bajec, odborniki pa: Andrej Fink, Tone Mizerit, Janez Zorec.

Udeležba je bila lepa, posebno pa je bilo razveseljivo število novih članov.

BARILOCHE

† JANKO HABJAN

27. aprila proti večeru je odšel po večno plačilo Janko Habjan, poznana osebnost v slovenski bariloški sredi. Rajni Janko se je rodil 25. julija 1906 v Celju, preživel pa svojo mladost v Šmarju pri Jelšah. Vojake je služil v Čakovcu. L. 1929 se je preselil v Šent Peter na Krasu, kjer se je povsem udomačil. V Šent Petru se je poročil in tudi vsi trije otroci so se mu tam rodili. Gospodaril je na ženinem domu in trgoval po Primorskem, Severni Italiji in Istri. Po zaključku vojne se je Janko priključil krogu okrog „Demokracije" in ga je nekoč obmejna milica aretirala, ko je nosil čez mejo v žepu bojeviti časopis, ki ga je takrat urejal pozneje ugrabljeni Uršič.

Kot prepričan demokrat se Habjan ni maral pokoriti diktaturi in se je z vso družino preselil v Trst, od tam pa je odpotoval leta 1948 v Argentino. Iz emigrantskega hotela je krenil naravnost v Bariloče.

S svojim pridnim delom in ob sodelovanju žene in otrok se je z leti v patagonskem letovišču gospodarsko dobro postavil na noge, sezidal si je veliko in lepo hišo in uredil v njej čedno delikatesno trgovino.

Habjan je s srcem visel na vsem, kar je bilo slovenskega, in zlasti zadnja leta, ko ga je že mučila zahrbtna bolezen, je vedno bolj trpel na domotožju. Vse dokler mu niso jele pohajati moči, je z vsem navdušenjem sodeloval pri slovenskem organizacijskem delu. Bil je odbornik in član nadzornega odbora Slovenskega planinskega društva, v katerem je imel med rednimi člani številko 1, udeleževal se je slovenskih prireditev in vedno primaknil svoj pesos k slovenskim zamislim, pa naj je šlo za ekspedicije, za križ na Capilli, za zavetišče Pod Skalco ali za Planinski stan. Redno je tudi kupoval slovenske časopise in knjige in zvečer po delu pridno bral. Bil je zvest naročnik Svobodne Slovenije in član Društva Slovencev. Na svojem domu je z veseljem sprejemal tako bariloške rojake kot buenosaireške turiste in rad je besedoval v slovenski družbi v priljubljenem Baru Ameriki.

Zdaj se mu je steklo življenje pod patagonskimi gorami in odšel je, ne da bi mogel še enkrat uzreti svojo zeleno Štajersko in svoj trdi Kras. Nam pa, ki bomo prej ali slej odšli za njim, ostane spomin na iskrenega prijatelja in upanje na svidenje tam onstrani zemeljskih meja.

V. Arko

EZEIZA

V nedeljo, 7. maja, se je takorekoč uradno odprla „Slovenska hiša", ki naj združuje pod svojim okriljem vse Slovence v Argentini, pa čeprav so člani raznih društev ali slovenskih domov.

Mi Slovenci z Ezeize se temu praznику pridružujemo iz vsega srca in čestitamo vsem, ki so kakor koli pomagali in se jim lepo zahvaljujemo.

Naša majhna skupnost tukaj ne more zgraditi svojega doma. Zato smatramo, da je „Slovenska hiša" naš dom.

Tudi obljubljamo biti zvesti tej skupnosti in pomagati in sodelovati z vsem srcem.

Še enkrat čestitamo in lepo vse pozdravljamo

Slovenci z Ezeize

MENDOZA

Dan Slovenske pesmi
Markova nedelja, 30. aprila

Minilo je leto in dan in spet je naš pevski zbor privabil v Slovenski dom lepo število mendoških Slovencev od blizu in daleč, da smo skupno ob slovenski melodiji potrdili našo voljo z besedami pokojnega ravn. Marka Bajuka: „Še bomo peli!"

Lahko rečemo, da je po šestih letih, odkar je pokojni ravnatelj legel v mendoško zemljo k večnemu počitku, ta praznik slovenske pesmi, ki ga odtlej naš zbor pripravlja vsako leto, postal naša dragocena ter pomembna tradicija, ki je ne smemo opustiti. Kajti dokler se bomo zbirali radi v našem Domu ob slovenski popevki, vse dotlej bomo imeli zagotovilo, da narodnostno in kulturno še živimo — tudi v izseljenstvu!

Uvodno pozdravno besedo k pevskemu večeru je spregovoril predsednik Društva Slovencev v Mendozi inž. agr. Marko Bajuk ml. Poudaril je misel, da je živahna delavnost našega pevskega zbora ob vztrajni požrtvovalnosti pevcev izraz in merilo našega narodnega kulturnega življenja, čeravno petje ne more biti vse niti edino, kar spada v v to področje.

Sledil je nastop mešanega zbora. Zborovodja prof. Božidar Bajuk je vsako pesem napovedoval z njeno kratko oznako, kar je navzočim močno poživilo njihovo poslušanje ter doživljanje petja.

V prvem delu je zbor za uvod zapel Sattnerjevo „pevsko stanovsko koračnico" Opomin k petju. Navdušeno so pevci vzklikali: „Grmi, pesem krasna, dvigaj nam srce; doni, pesem glasna, čez dolí, goré!" Sledila je Premrlova Slovanska pesem s tako pomembnim klicem: „Doni, pesem, brate druži; domovini vsak naj služi, kogar tvoja moč budi, oj slovenska pesem ti!" Nato je zbor zapel skladbo Benjamina Ipavca, Slovenska dežela in Blaža Potočnika, Planinar. Sledila je za nas izseljence tako pomembna Aljaževa, Oj zbogom ti planinski svet s tenorskim solom ing. agr. A. Habjana: „Planine sončne, ve moj raj, jaz tudi ločim se sedaj; a Bog le ve, kaj tu pustim; in Bog le ve, kaj zdaj trpim"...

Zbor je odpel še Volaričevi, Slovenski svet, ti si krasan, Blaža Potočnika, Zvonikarjevo ter Jurija Fleišmana, Triglav, za katero je napovedovalec pripomnil: „Kako so morale grmeti v Ljubljani l. 1931 besede: Vse je vihar razd'jal, narod pa zmiraj stal, ko je na Kongresnem trgu nastopilo 112 podeželskih zborov, združenih v Pevski zvezi, ki so pod vodstvom ravn. Marka Bajuka tjakaj zbrali 2340 pevcev!"

V drugem delu je sledilo nekaj skladb ob spremljavi klavirja. Gdč. Rezika Štirn ter Lenčka Božnar sta z občuteno mehkobo zapeli Premrlovo Zagorsko; ing. agr. A. Habjan s prepričevalno doživetostjo dve Volaričevi: Oj rožmarin in Zvonček; ga. Kristina Jerovškova in gdč. Katica Grintal s prisrčno ubranostjo Volaričevo Divjo rožico in končno ves ženski zbor Hladnikove, Vesele pevke.

Posebno ubrano je zazvenel tokrat moški zbor v štirih ljudskih pesmih. Zapel je dve Bajukovi: Rože je na vrtu plela in Kje je moj mili dom ter dve Mihelčičevi: Zvesta ljubezen in Kadar vince duše vnema.

V zadnjem delu je še mešani zbor podal nekaj naših narodnih: dve „vinski" iz Cerknice v Bajukovi priredbi: Lepše rož'ce nej ne svejt in Jaz pa grem; Sončevo s Primorske, Teku sem dol po dolin in končno Bajukovo, Jaz pa vrtec bom kopala s solističnim vložkom ge. Kristine Jerovškove.

Za sklep pestrega večera so pevci še dodali Foersterjevo pevsko himno, Pevec. Klicu „Zakaj bi ne pel?" so odjeknili v zadnji kitici z našim geslom: „Zato — še bom pel!"

Naša pesem je vse navzoče povezala v iskreni družabnosti. Tako so še dolgo po končanem sporedu ostali skupaj v živahnem pomenku ter so mnogi starejši obujali spomine na nekdanje „pevske čase" — doma.

Bb.

Vsak teden ena

NOCOJ, PA OH NOCOJ

Nocoj, pa oh nocoj, ko mesec svetil bo,
bo prišel fantič moj pod okno po slovo

Čez to ravno polje in čez te travnike,
kjer gladke so steze, po njih moj fantič gre.

Klobuk ima na glav', za njim pa listič bel,
ta listič tako prav', da ga je cesar vzel

Ko psi zalajajo po celi vas' na glas,
ljudem naznanjajo, da grejo fantje v vas.

Petelinček je zapel, danica je prišla,
moj fant slovo je vzel, jaz sem se jokala.

Ne jokaj, deklica, ne bodi žalostna,
čez sedem kratkih let se bova vid'la spet

Pa psi še lajajo, al' moj'ga fanta ni,
pod mojim okencem pa trav'ca zeleni.

Prežalostno srce veselja nima več,
sam Bog nebeški ve, kdaj sedem let bo preč

Slovenska tiskovna družba — Editorial Baraga SRL, Pedernera 3253 je izdala novo slovensko delo: Ruda Jurčec: Skozi luči in sence (1914—1958), II. del (1929—1935), str. 596. Besedilo spremljajo številne ilustracije. Cena izvodu: vez. 1500 pesov, broš. 1200 pesov. Možno je tudi plačevanje v obrokih.

Naročila ali pri založbi ali pa pri poverjenikih SKA in v Slovenski hiši, R. Falcón 4158.

„Kaplan Klemen" na lanuškem odru

V soboto 29. aprila ob osmih zvečer in naslednji dan ob štirih popoldne je dramatski odsek Društva „Slovenska vas" v Lanusu igral socialno igro „Kaplan Klemen". Skupina, ki je bila sestavljena deloma iz starejših, to je odra že vajenih igravcev in mlajših (predvsem igravk in otrok), ki so večinoma prvič nastopili na odru. S prvo skupino režiser verjetno ni imel toliko truda kot z drugo, saj je precej starejših obiskovalo svojčas inšp. Štancerjevo dramatsko šolo in to je bilo tu dobro čutiti (pravilna izgovarjava in naglašanje, umerjeni gibi in obvladanje prostora, vživetje v vlogo, živa soigra ip.); pri drugi pa se je moral bolj potruditi, pa je kljub temu še kaj ostalo, kar bi mogel izgladiti, če bi imel več časa in bi mu mali igravci in igravke bolj sledili. Z novinci pa je vedno težava in to vidimo na vseh odrih, ne le v Lanusu. Učen pa ni nihče padel z neba. Po večkratnih nastopih bodo tudi novi pridobili več znanja, saj tudi boljši igravci niso pri svojem prvem nastopu pokazali toliko znanja kot zdaj. V današnjih razmerah je že vredno pohvale, da kdo sploh hoče sodelovati na odru, zakaj lagodnost, nesmisel za žrtve in ljubezen do slovenske kulture vedno bolj zajema našo mladino (pa tudi starejše!) in to menda tudi Slovenski vasi ni povsem prizanešeno. Vendar je tu še precej plemenitega idealizma, hvala Bogu!

Zato pa je tudi ta predstava kar lepo uspela in je močno pritegnila občinstvo, ki je z napetostjo sledilo dejanju na odru do pretresljivega viška v zadnjem dejanju. Povsem se je vživel v svojo prav nič lahko vlogo Kaplana Klemena g. Ciril Jan in jo podal s prisrčnim dostojanstvom. Naravno in prepričljivo je podal podobo barakarja Trpina g. Tone Novljan. Težišče dejanja v igri sloni na teh dveh osebah in jima je treba priznati, da sta mu bila kos. Težko pa bi jima bilo to prikazati, če ne bi imela potrebno pomoč v drugih soigravcih — in to so jima dali z zadostno doživetostjo v vlogah ubogih barakarjev gg. Stane Guzelj, Tone Brulc in Stane Kunc. Klemenovega očeta Gornika je s primerno umirjenostjo podal g. Rado Kokalj, skrbno mater pa gdč. Jelka Kalan. Vloga starega župnika Venclja je očetovsko prisrčno igral g. Srečo Urbanija, le obrazni gibi pa včasih prehiter govor niso bili povsem v skladu z župnikovo starostjo. Saj bi bil lahko tudi mlajši, a če pravi, da že štirideset let župnikuje v Gorjah, bi moral tudi na zunaj prikazati, da ni več mlad, čeprav njegova duševna razgibanost razodeva še povsem mladostne poteze. Če bi to oboje spravil primerno v soglasje, bi mogel ustvariti čudovito zgledno podobo starega gorenjskega župnika. Kljub temu pa je bila njegova igra lepa, zlasti kadar je prešel v primernejšo umirjenost v zunanji igri. Da je na odru doma, je — čeprav v kratki vlogi — pokazal kot trgovec Meglič g. Grkman Franc. Izredno prijetno in s spoštljivo dostojanstvenostjo je odigral starega semeniškega vratarja - krojača g. Martin Miklič. Ob skopem besedilu je z nemo igro zbujal občudovanje in veselost. Kar precej je spominjal na nekdanjega semeniškega „Cerberja" v ljubljanskem semenišču. Krivično pa bi bilo, če bi v vrsti moških igravcev ne omenili še fantiča, ki je kar dobro podal otroško vlogo Jakopinkinega sina Petra.

Seveda pa tudi ženske igravke niso hotele zaostajati za moškimi. S skopim besedilom učiteljice Jelke v prvi sliki (nekaki predigri) gospodična Mimica Bokalič ni mogla kaj prida napraviti — a to ni njena krivda, temveč dramatizatorja. (Le izurjena in močna igravka bi mogla kaj več narediti!) V korist delu pa bi bilo, če bi dejanje prve slike primerno vnesli v naslednje dejanje. A to bi moral storiti že dramatizator. Skoraj pri vseh dramatizacijah vidimo iste hibe — kot razvlečenost dejanja v času (tu se igra dogaja okr. 6—7 let!) ip. Za odrsko delo je potrebna strnjenost dejanja, časa, kraja, kar pa je v dramatizacijah povesti večkrat težko delo — ali tudi nemogoče —. Dosti bolje pa je igrala vlogo Jelke (gdč. Bokalič) v naslednji sliki. Igro Klemenove matere Gorjanke pri Jelki Kalan smo že omenili. Zelo dobro je podala vlogo uboge bajtarice Jakopinke gdč. Jožica Boštjančič. Igrala je naravno, prepričljivo. Pa pravijo, da se mlado dekle ne more vživeti v vlogo stare ženske! Tudi gdč. Anica Brolih je bila kar dobra klepetulja. (Bržkone take vloge za ženske niso pretežke.) Prav tako je zadovoljila s primerno igro precej kočljive vloge Marjete gdč. Marija Criscuoli. Saj več tudi ni mogoče terjati od dobrega dekleta, ki ji je tak ambient tuj. Resmanovo ženo je dobro prikazala igravka, ki je zaznamovana v seznamu oseb in igravcev z zvezdicami.

Ne smemo pa pozabiti še na najmlajše igravce, ki so gotovo tu prvič nastopili na odru v vlogah barakarskih otrok, a so svojo nalogo kar dobro izpolnili. Še prepridni so bili. A če upoštevamo, da lačen in raztrgan barakarski otrok v predmestni „Sibiriji" ne more biti tako živahen in razposajen kot vsega dobrega siti otroci meščanov, je treba reči, da so svoje vloge pravilno razumeli. Igrali so — poleg že omenjenega Miha Bokališa — Tonček Brulc, Marta Rozina in Tonček Kokalj.

Tudi sepetavka gdč. Mari Sušnik je po svoje pripomogla, da je besedilo igre gladko teklo.

Sceno sta pripravila gg. Slavko Reven in Tone Novljan. Dobro sta ponazorila revščino barakarskih stanovanj, pa tudi soba kaplana Klemena, ki sproti vse razdaja, ni mogla biti kaj prida boljša. Obrazne podobe pa so ustvarili gg. inšp. L. Štancar, Lužovec Ivan in Slavko Reven. Bile so izvrstne, le pri nekaterih so za ne premočno osvetljavo na odru bile prejake (npr. pri Marjeti)

Občinstvo, ki je domala napolnilo dvorano, je z napetostjo spremljalo dejanje te lepe in globoke igre in je po vsakem dejanju z dolgotrajnim ploskanjem izražalo igravcem in igri svoje priznanje. Še s posebnim navdušenjem pa je vztrajalo na koncu igre in z bučnim ploskanjem prisililo igravce in igravke, pa tudi režiserja in skrite sodelavce, da so se zbrali na odru in jim je tako moglo izraziti svojo hvaležnost za lep užitek, ki so mu ga s to izvrstno predstavo pripravili.

a r

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

V Windsorju bodo imeli 21. maja veliko slavnost. Na povabilo pevskega društva Zvon in Slovenskega šolskega tečaja Friderik Baraga bo prišla na obisk slovenska mladina iz župnije Marije Pomagaj v Torontu s svojim mladinskim ter dekliškim pevskim zborom, folklorno skupino Nagelj ter Fojsovo harmonikarsko šolo. V Windsorju bo priredila koncert ter proslavo 1200-letnico pokristjanjenja Slovencev in 100-letnico obstoja Kanade.

Smrt med rojaki. V New Torontu je umrla v 85 letu starosti ga. Marija Babič, v Windsorju so se pa iztekli dnevi življenja Stanku Fišterju, profesorju na katoliški srednji šoli v tem mestu. Zapušča ženo Milko in 6 nedoraslih otrok. Rajni profesor si je zrahljal zdravje v času študij, ko je moral istočasno tudi trdo delati, da je lahko preživljal svojo družino. Bil je veren Slovenec ter je tudi kot profesor na zavodu užival ugled zaradi svojega solidnega znanja. Naj počiva v miru.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Knjižnica Zedinjene Slovenije, ki se bo skupaj z društveno pisarno kmalu preselila v nove prostore Slovenske hiše, se zdaj preureja in izpopolnjuje. Zato je začasno zaprta in se knjige ne izposojujejo. Odbor društva tudi nujno prosi vse izposojevalce, da knjige čim prej vrnejo, ker bo le tako mogoče knjižnico na novo urediti in jo spet dati v uporabo naši javnosti. Apeliramo predvsem na tiste, ki imajo v posesti knjige že dalj časa, da upoštevajo, da s svojim ravnanjem odtegujejo slovensko branje zlasti mladim ljudem, ki se pogosto obračajo na društveno knjižnico, pa jim z mnogimi knjigami ne more ustreči, ker so izposojene že predolgo časa.

OBVESTILA

Sobota, 13. maja:

Pouk učit. tečaja Ravnatelj Marko Bajuk ob 14 v sejni sobi Zedinjene Slovenije. Pouk ostalega tečaja ob 15.30.

Nedelja, 14. maja:

Vseslovensko romanje v Luján.

Sobota, 20. maja:

V Slovenski hiši ob 19 sestanek SKAD s predavanjem Tineta Debeljaka o temi: Neskončno veliko in neskončno majhno v naravi. Vabljeni člani in prijatelji.

V Slovenski hiši ob 7 zvečer I. kult. večer s predavanjem Rude Jurčeca ob 50-letnici Majniške deklaracije.

V Slovenskem domu v San Martinu ob pol 9 prosvetni večer s predavanjem g. dr. Mirka Gogale o masonih.

Nedelja, 21. maja:

V Slovenskem domu v Carapachayu proslava 7. obletnice ustanovitve doma združena s proslavo 50-letnice Majniške deklaracije.

V Našem domu v San Justu po slovenski maši predavanje g. Franca Sodje o vzgoji otrok. Vabljeni starši in odrasla mladina.

Petek, 26. maja:

V Slovenski hiši ob 19.30 sestanek Slov. kat. akad. starešinstva.

Sobota, 20. maja:

V Slomškovem domu ob 8 zvečer zabavni večer.

Nedelja, 28. maja:

V Slovenski hiši ob 9.30 sv. maša s spominsko proslavo ob 25-letnici mučeniške smrti univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha.

V Našem domu lovska veselica.

Slomškov dom

v soboto, 27. maja ob 8 zvečer

ZABAVNI VEČER

Igra orkester Manhathan

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)
Lujan, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13 ure

Alenka Augustinčič

Obstetrica mat. prof. 4402
Diplomirana babica

Petletna praksa v bolnišnici Fernández, delujoča v sanatoriju San José, instrumentarka kirurgičnega otroškega oddelka bolnišnice Gandolfo

SE PRIPOROČA

za porodno asistenco v sanatorijih v glavnem mestu in v provinci
Vaje za porode brez bolečin in strahu na domu stranke ali v posvetovalnici

Charcas 973, pritličje, dpto. 1
Capital Federal
T. E. 61-7273

vsak torek in četrtek od 14 do 20

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

vabi na

PROSVETNI VEČER

ki bo v **soboto 20. maja**
točno ob pol devetih zvečer
v prostorih doma

Predaval bo g.
dr. Mirko Gogala

„O masonih, njihovi organizaciji in njihovem delu"

Pred prosvetnim večerom in po njem na razpolago prigrizek

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

priredi v nedeljo, 21. maja 1967

7. obletnico ustanovitve doma

združeno s proslavo

50-letnice Majniške deklaracije

Spored:

9.30 začetek tekmovanja v balinanju med Lanusom, San Martinom in Carapachayem; tekmovanje v odbojki Morón, San Martín, Carapachay
11.15 dviganje zastav
11.30 sv. maša
13.00 kosilo
14.00 nadaljevanje tekmovanja
15.30 kulturni del z govorom tajnika NO g. Miloša Stareta
17.00 družabni del prireditve s sodelovanjem orkestra Planika-Edelweiss.

Vsi rojaki prav prisrčno vabljeni
Prireditev bo ob vsakem vremenu

PORAVNAJTE NAROČNINO!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino $ 1.900.—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo $ 100.—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

VELIKA LOVSKA VESELICA

v prostorih nove dvorane

28. maja 1967

Sodeluje orkester „Planika-Edelweiss"

Naš dom v San Justu

Zahvala

Ob težki izgubi našega očeta in starega očeta, gospoda

Maksa Mastnaka

se iskreno zahvaljujemo č. g. dr. Alojziju Starcu, ki ga je krepil v njegovi bolezni, č. g. Kalanu za sv. popotnico.

Vsem, ki so se na kateri koli način poslovili od njega, ga kropili ali spremljali na njegovi zadnji poti.

Sin **Anton** z družino, Tablada

Marija Peternel, hčerka, z družino, Škofja Loka

†

Po svojih nedoumljivih sklepih je Gospod 27. aprila poklical k sebi našega očeta, deda, brata in zeta, gospoda

Janka Habjana

K zadnjemu počitku smo ga položili naslednji dan na bariloškem pokopališču.

Ivanka, žena; **Emica, Peter** in **Voljica,** otroci; **Enrique,** zet; **Marina,** snaha;; **Erik, Kristina, Ruben** in **Veronika,** vnuki; **Marica** por. **Stupica** in **Vinko,** brat, z družinami; **Franc** in **Maksi,** brata; **Fani,** tašča in ostali sorodniki.

San Carlos de Bariloche, Šmarje pri Jelšah, Pivka

†

Vdan v božjo voljo je po hudem trpljenju odšel po večno plačilo, gospod

Lojze Dolšina

Pokopali so ga 27. aprila t. l. v Velikih Laščah.

Sv. maša zanj bo darovana v Slovenski hiši v soboto 27. maja ob 19.30.

Za njim žalujejo:

V domovini: žena **Slava** z otroci, sestre: **Slavka** in **Tončka** z družinama, s. **Bonita, Cilka** in **Francka.**

V USA.: brata **Rev. Janez** in **Rev. Stanko;** v Argentini: sestra **Ela** por. **Škulj** z družino.

Janez Jalen 45

Trop brez zvoncev

Povest

„Gotovo s kakšno gorsko vilo, ko se še danes kar samo smeje."

Minca ni skrivala nejevolje, Peter se pa ni dal razdražiti. Silil se je na smeh: „Vila ni bila, čeden deklič pa. Kaj misiš, katera?"

„Nobena ni nič prida," je revsnila Minca, „katera hodi ponoči s fanti naokrog."

„Grmovi Špelci pa res ne moreš nič reči," je oporekal Peter.

Tkalčeva je zasmehljivo oponesla: „Zakaj pa naj bi bila prav ta izvzeta."

„Zato, ker se za zdaj bolj zanima za srnjake kakor pa za fante." Peter je besedo poudaril: posebno srnjake.

Minca se je z roko v boku ustopila pred lovca: „To pojdi pravit naši Jerci, če ti bo verjela."

Peter se je zresnil: „Ji ne bom pravil, pa tudi tebe prosim, da molči. Ne zavoljo mene in Špelce in Jerce, zavoljo lova. Je bolj prav, da se v vaši hiši ne govori, kje se mudijo najlepši srnjaki. Razumeš?"

Minca je zardela, narahlo prikimala in odšla k ognjišču. Peter je pa pojasnil: „Morebiti sem res napak naredil, da sem Špelci omenil srnjaka s križastim rogovjem. Ko sem pa že zinil, je bilo bolj prav, da sva s Špelco, vso noro na srnjad, šla skupaj gledat pribeglega križarja, kakor pa da bi ona sama šarila naokrog in mi ga prepodila. Sedaj ko se ženim, moram tudi skrbeti, da me bodo v službi čim bolj cenili. Kruh je kruh. Zato pa..." Peter je obmolknil. Minca je prav dobro vedela, koga je hotel imenovati. Kar pritrditi mu je morala: „No, saj nisem nič rekla," je popravila prejšnje zadirčne besede: „Jerci pa ob priliki vendarle povem. Zavoljo očeta."

„Prav," je veselo pritrdil Peter. „Samo ne pozabi preizkusne besede: Kar eden ve, se ne zve. Kar vesta dva, ve pol sveta. Kar pa vedo trije, vedo vsi ljudje."

Petru je Minca stopila še nekaj mleka, potem je pa odšel. Grede je Grmovi povedal, naj se Tkalčeve Mince nič ne ogiblje, da je že vse v redu.

Doma je najprej odpel Reso z verige. Psu je bilo tako dolgčas po Petru, da zadnji dan že ni maral več jesti. Sedaj pa je kakor iz uma tekal naokrog in se ocejal. Petru se je zasmilil. Še zboleti utegne. Sklenil je, da ga bo spet jemal s sabo, kadar pojde v gore za več dni, puščal pa ga bo pri Grmovi Špelci, da ne bo več povpraševala po psu. Pa to še ne bo tako kmalu. Za divjadjo bosta utegnila pogledati samo mimogrede.

Sveti Jakob in Ana sta pa stricu in Petru spet ukazala za dlje časa obesiti žago, pospraviti dleta in svedre in sloniti sekiro v kot. Srnjad, ki se je pripravljala na prsk, je poklicala vsakega v svoje lovišče. Petru se je za prve dni avgusta napovedal tudi zakupnik. Dokaj bo imel opraviti, da o pravem času spet natanko pregleda divjad. Založil se je s hrano zase in za Reso in v nedeljo po maši odšel.

V Ukancu je opazil, da je srnjad čez dan nemirna. Zaslišal je javkanje srne. Izsledil je nekaj kolobarjev, ki sta jih izhodila srnja in srnjak, ko sta morebiti po cele ure igraje se tekala okrog grma. Roža na sečah je bila visoko pripasena. Ob obilni hrani si je srnjad izbirala samo najboljše. V Komarči je Peter ugotovil, da sta se mlada orla že izpeljala iz gnezda. Med Pršivco in Ogradjo tik ob veliki razpoki, ki se vsako leta veča, da se utegne kdaj celo gora odtrgati in zagrmeti v dolino, je prepodila gamsa gošarja. Prav njemu je namenil smrt, kadar pride gospod na lov.

Na Ovčariji se je samo mimogrede oglasil pri Tkalčevi Minci. Da se ogne kasnejši zameri, je kar naravnost povedal, da Resa pri njej ne bo obstal, kakor ni maral pri Jerci, razen privezan, pa bi ne maral jesti, in ga mora zato pustiti pri Grmovi Špelci, ki ga je znala tako navezati nase, da pri njej komaj še njega samega uboga. Poskusil se je že upreti, pa je bil tepen, ker razvajati ga Špelci ne pusti. Sprejel je sebi in psu ponujeno mleko in odšel naprej.

Pri Grmovi je oddal samo psa. Med Reso in Špelco kar ni hotelo biti konca pozdravljanja. Petru se je mudilo. Sonce se je bližalo goram. Hotel je pa še isti večer ugotoviti, ali križar v Shališču že goni srne. Pa ni imel sreče. Legel je kar v zapuščeno drvarsko uto iz lubja. Ponoči pa je zaslišal poznano mu bokanje. Bolj se ga je razveselil kakor najlepše pesmi.

Tri dni se Peter ni več prikazal na Ovčariji. V soboto je odšel spet v dolino. V nedeljo pod noč je pa pripeljal s sabo gospoda. Grede mu je bil že pokazal križarja s Shališnika. Zaupnik bi ga že tudi lahko streljal, pa je odločil, da bo padel šele ob koncu plemenitve, ko zaplodi sebi enakovreden zarod.

Gospodu je bil Vencelj izdal, da se Peter ženi pri Tkalčevi Jerci. Svojemu lovcu na ljubo je zaupnik odredil, da se bosta nastanila v Tkalčevem stanu. Peter ni smel oporekati, čeprav se mu ni zdelo prav. Gospodu ni smel niti namigniti, zakaj. Bo že kako, si je mislil.

Boštjan Tkalec je bil prinesel Minci prehrano. Namenjen je bil že domov, pa se je brž odločil, da ostane še čez noč. Z zakupnikom sta se hitro zapletla v domač pogovor. O gorah in divjačinah je Boštjan vedel dokaj povedati. Gospod ga je rad poslušal in je stregel pripovedovalcu s pijačo in cigarami. Ko mu je tretjo ponudil, je gospod tudi samega sebe hotel malo pohvaliti. Potapljal je Tkalca prijazno po ramah in se pobahal: „Oče, takega srnjaka, kakor jaz danes pa še prav gotovo niste videli."

„Kakšen pa je bil?" je bil radoveden Boštjan.

„Križar," je pomežiknil zakupnik.

„Pa ne vem, kateremu se tako reče." Tkalec je močno potegnil cigaro. Kar lica so se mu udrla in izpuhnil je cel oblak dima.

„Se mi je zdelo." Gospod je bil vesel, da more tudi on, čeprav mestni človek, kaj novega povedati izvedenemu domačinu, in je Boštjanu srnjaka natančno opisal. Peter je videl, da se Tkalcu čimdalje bolj svetijo oči. Najrajši bi bil zakupniku zatisnil usta, pa niti ziniti ni smel.

„Kje ste pa naleteli nanj?" Tkalec je prav počasi vprašal in iz čela pogledal Petra, kakor da bi se ga bal.

„V, v, v S-S-S — Peter kako se že pravi kraju?"

Gospod si imena ni bil zapomnil. Peter je pa hitro izrabil priliko in speljal Tkalca na napačno sled. Zavedno je povedal napak: „V Shalju, gospod."

Zakupnik se ni dal prevariti. Podvomil je: „Pa se mi zdi, da ste prej malo drugače rekli."

„V Shališču morebiti," je nestrpno posegel v besedo Tkalec. Peter je pa po tihem zaklel in se spogledal z Minco, ki je namrščila obraz.

Še bolj narobe je pa bilo, ko je zakupnik Boštjanu tudi povedal, da do konca prska s Petrom ne bosta nič stikala po križarjevem okolišču, da misli odbiti najprej kakšnega starejšega gamsa, potem nekaj srnjakov neplemenjakov, za vrh pa upleniti v Shališču še križasto rogovje.

Peter je vzel z ognjišča ogorek in si spet prižgal čedro; ker mu ni hotela goreti. Najrajši bi bil zavpil nad gospodom: „Recite mu no kar naravnost, naj vam križarja pred nosom ustreli."

Peter ni bil zaspan, pa si je kar oddahnil, ki so pozno zvečer odšli spat.

(Nadaljevanje prihodnjič)